

Կ-682³-11.12.2014-ԳԲ-010/2

**Հ Ա Յ Ա Ս Տ Ա Ն Ի Հ Ա Ն Ր Ա Պ Ե Տ Ո Ւ Թ Յ Ա Ն
Օ Ր Ե Ն Ք Ը**

**«ՍՆՆԴԱՄԹԵՐՔԻ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՎԵՐԱՀՍԿՈՂՈՒԹՅԱՆ
ՄԱՍԻՆ» ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԵՎ
ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ**

Հոդված 1. «Սննդամթերքի անվտանգության պետական վերահսկողության մասին» Հայաստանի Հանրապետության 2014 թվականի հունիսի 21-ի ՀՕ-143-Ն օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) 2-րդ հոդվածի 1-ին մասի 20-րդ կետում «բուսասանիտարական սերտիֆիկատ» բառերը փոխարինել «բուսասանիտարական հավաստագիր» բառերով:

Հոդված 2. Օրենքի 6-րդ հոդվածը լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր՝ 6-րդ, 7-րդ և 8-րդ և 9-րդ մասերով.

«6. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության որոշմամբ սահմանված անասնաբուժական հսկման ենթակա ապրանքների ցանկում ընդգրկված՝ Եվրասիական տնտեսական միության տարածք երրորդ երկրի տարածքից ներմուծվող կենդանիների և կենդանական ծագման արտադրանքի արտադրությամբ, վերամշակմամբ, փոխադրմամբ և/կամ պահպանմամբ, անասնաբուժական պետական վերահսկողության ենթակա ապրանքների արտադրությամբ, վերամշակմամբ, փոխադրմամբ և/կամ պահպանմամբ զբաղվող անձանց և կազմակերպությունների մոտ իրականացվում են համատեղ ստուգումներ՝ համաձայն N 1 հավելվածի:

7. Հայաստանի Հանրապետության մաքսային սահմանին և Հայաստանի Հանրապետության տարածքում անասնաբուժական վերահսկողությունն իրականացվում է համաձայն N 2 հավելվածի:

8. Եվրասիական տնտեսական միության անդամ այլ երկրներից ներմուծվող և Հայաստանի Հանրապետությունից դեպի Եվրասիական տնտեսական միության անդամ այլ երկրներ արտահանվող բուսասանիտարական կարանտին հսկողության ենթակա բույսերի, բուսական արտադրանքի և այլ կարգավորվող առարկաների բուսասանիտարական կարանտին հսկողություն (վերահսկողություն)՝ համաձայն N 3 հավելվածի:

9. ԵՎրասիական տնտեսական միության անդամ չհանդիսացող երկրներից ներմուծվող և Հայաստանի Հանրապետությունից դեպի ԵՎրասիական տնտեսական միության անդամ չհանդիսացող երկրներ արտահանվող կարանտին բուսասանիտարական հսկողության ենթակա բույսերի, բուսական արտադրանքի և այլ կարգավորվող առարկաների կարանտին բուսասանիտարական հսկողություն (վերահսկողություն)՝ համաձայն N 4 հավելվածի:»:

Հոդված 3. Օրենքի 11-րդ հոդվածի 7-րդ մասում «1-ին մասով» բառերը փոխարինել

«6-րդ մասով» բառերով:

Հոդված 4. Օրենքի 13-րդ հոդվածի

ա. 4-րդ մասը «հավաստող» բառից հետո շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ «արտահանող երկրի լիազոր մարմնի կողմից տրված բուսասանիտարական հավաստագրի առկայության դեպքում:»:

բ. 5-րդ մասից հանել «ներմուծման» և «և տարանցիկ փոխադրման» բառերը.

գ. 7-րդ մասը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ.

«7. Սննդամթերքի, սննդամթերքի հետ անմիջական շփման մեջ գտնվող նյութերի, անասնաբուժական և բուսասանիտարական հսկման ենթակա ապրանքների, պեստիցիդների և ազրոքիմիկատների ներմուծմանը, արտահանմանը, վերաարտահանմանը և տարանցիկ փոխադրմանը ներկայացվող պահանջները սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը:»:

Հոդված 5. Օրենքի 19-րդ հոդվածի 2-րդ մասը լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր 7-րդ կետով.

«7) Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված կարգով և դեպքերում պարտադիր նախնական և պարբերական բժշկական զննություն չանցնելու կամ այդ անձանց սանիտարական (բժշկական) գրքույկի բացակայության կամ սահմանված կարգով լրացված չլինելու դեպքում լիազոր մարմինը որոշում է ընդունում տվյալ անձանց աշխատանքի չթույլատրելու մասին՝ մինչև խախտումը վերացնելը:»:

Հոդված 6. Օրենքը լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ NN 1, 2, 3 և 4 հավելվածներով.

ԿԱՐԳ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՈՐՈՇՄԱՄԲ ՍԱՀՄԱՆՎԱԾ ԱՆԱՄՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ՀՍԿՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ ՑԱՆԿՈՒՄ ԸՆԴԳՐԿՎԱԾ ԵՎՐԱՍԻԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔ ԵՐՐՈՐԴ ԵՐԿՐԻ ՏԱՐԱԾՔԻՑ ՆԵՐՄՈՒԾՎՈՂ ԿԵՆԴՐԱՆԻՆԵՐԻ ԵՎ ԿԵՆԴՐԱՆԱԿԱՆ ԾԱԳՄԱՆ ԱՐՏԱԴՐԱՆՔԻ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅԱՄԲ, ՎԵՐԱՄՇԱԿՄԱՄԲ, ՓՈԽԱԴՐՄԱՄԲ ԵՎ/ԿԱՄ ՊԱՀՊԱՆՄԱՄԲ, ԱՆԱՄՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՎԵՐԱՀՍԿՈՂՈՒԹՅԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅԱՄԲ, ՎԵՐԱՄՇԱԿՄԱՄԲ, ՓՈԽԱԴՐՄԱՄԲ ԵՎ/ԿԱՄ ՊԱՀՊԱՆՄԱՄԲ ԶԲԱՂՎՈՂ ԱՆՁԱՆՑ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄՈՏ ԻՐԱԿԱՆԱՑՎՈՂ ՀԱՄԱՏԵՂ ՍՏՈՒԳՈՒՄՆԵՐԻ

I. Ընդհանուր դրույթներ

1. Սույն կարգով կարգավորվում են Հայաստանի Հանրապետության կառավարության որոշմամբ սահմանված անասնաբուժական վերահսկողության ենթակա ապրանքների ցանկում ընդգրկված այն կենդանիների և կենդանական ծագման արտադրանքի, որոնք ներմուծվում են Եվրասիական տնտեսական միության (այսուհետ՝ ԵՏՄ) տարածք երրորդ երկրի տարածքից, ԵՏՄ տարածքում տեղափոխվում են իրենց արտադրության, վերամշակման, փոխադրման և/կամ պահպանման ընթացքում և անասնաբուժական վերահսկողության ենթակա ապրանքների արտադրությամբ, վերամշակմամբ, փոխադրմամբ և/կամ պահպանմամբ զբաղվող անձանց և կազմակերպությունների համատեղ ստուգումների իրականացման հետ կապված հարաբերությունները:

2. Համատեղ ստուգումները իրականացվում են հետևյալ դեպքերում.

1) Երրորդ երկրների կազմակերպությունների ստուգում կամ աուդիտ չի իրականացվել, կամ աուդիտի արդյունքը անբավարար է, այդ կազմակերպությունների երրորդ երկրների կազմակերպությունների ռեեստրում ընդգրկելու նպատակով.

2) Երրորդ երկրների կազմակերպությունների ստուգման, որոնցում չի իրականացվել Օտարերկրյա համակարգերի աուդիտ կամ աուդիտի արդյունքը անբավարար է եղել, որպեսզի հաստատվի նման կազմակերպությունների ընդգրկումը երրորդ երկրների կազմակերպությունների Ռեեստրում.

3) Երրորդ երկրների կազմակերպությունների ստուգման օտարերկրյա

պաշտոնական հսկողության համակարգի աուդիտի (երկրորդ աուդիտի) անցկացման նպատակն է հաստատել (վերահաստատել) այն, որ երրորդ երկրի վերահսկման պետական համակարգը ապահովում է ԵՏՄ նվազագույն պաշտպանության պահանջները.

4) Կողմերի կազմակերպությունների ստուգման՝ այդ կազմակերպությունները ԵՏՄ կազմակերպություններից ընդգրկելու նպատակով.

5) Կողմերի այն կազմակերպությունների ստուգման, որոնք ընդգրկված են ԵՏՄ կազմակերպությունների ռեեստրում, անասնաբուժական վերահսկողություն իրականացնելու նպատակով:

II. Սույն կարգում օգտագործվող հասկացությունները

3. Սույն կարգում օգտագործվել են հետևյալ հասկացությունները.

1) **օտարերկրյա պաշտոնական հսկողության համակարգի աուդիտ՝** գործընթաց, որի միջոցով որոշվում է, թե արդյոք վերահսկման օտարերկրյա պետական համակարգը կարող է ապահովել վերահսկման ենթակա ապրանքների անվտանգությունը՝ ԵՏՄ նվազագույն պահանջներին համապատասխան.

2) **արտագնա ստուգում՝** անասնաբուժական վերահսկողության ձև, որն իրականացվում է անասնաբուժական պետական վերահսկողություն իրականացնող պաշտոնատար անձի կողմից վերահսկման օբյեկտ այցի միջոցով.

3) **միասնական անասնաբուժական պահանջներ՝** Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից սահմանվող պահանջներ այն ապրանքների հանդեպ, որոնք ենթակա են անասնաբուժական վերահսկողության.

4) **գոտիավորում՝** գերազանցապես աշխարհագրական չափանիշների հիման վրա իրականացվող գործընթացներ, որոնք իրականացվում են իրավասու մարմնի կամ լիազոր մարմնի կողմից այդ տարածքում որոշակի անասնահամաճարակային կարգավիճակ ունեցող կենդանիների խմբաքանակների որոշման համար.

5) **պաշտոնատար անձ՝** Կողմի լիազոր մարմնի կամ երրորդ կողմի իրավասու մարմնի պետական պաշտոնատար անձ.

6) **կարանտին՝** հատուկ և ձեռնարկված միջոցառումների ռեժիմ, որը նպատակաուղղված է Կողմերի օրենսդրությամբ նախատեսված կենդանիների կարանտինային կամ խիստ վտանգավոր հիվանդությունների տարածման կանխարգելմանը և վերացմանը.

7) **կոմպարտմենտալիզացիա՝** պետության տարածքում իրավասու մարմնի կամ լիազոր մարմնի և տնտեսավարողների հետ համագործակցություն, որի նպատակն է որոշել կենդանիների խմբաքանակը և կենդանական ծագման այնպիսի մթերքների մշակմամբ զբաղվող այն կազմակերպությունները, որոնք

օգտվում են կենսասանվտանգության ապահովման կառավարման համակարգով և անասնապահական պրակտիկայով սահմանվող որոշակի անասնահամաճարակային կարգավիճակ ունեցող կենդանիների խմբաքանակից.

8) **իրավասու մարմին՝** երրորդ երկրի պետական մարմին, որը լիազոր է իրավական ակտեր մշակել և/կամ կիրառել օրենսդրությունը (կամ երկու գործառույթներն էլ) ստուգումներ իրականացնելու համար.

9) **մոնիթորինգ՝** պլանավորված կամ հերթական հսկողությունների կամ չափումների իրականացում վերահսկման ենթակա ապրանքների և սահմանված չափանիշներին նրանց համապատասխանության վերաբերյալ ընդհանուր պատկերացում կազմելու նպատակով.

10) **վերահսկման ենթակա ապրանքներ՝** կենդանիներ կամ կենդանական ծագման արտադրանք, որոնք ընդգրկված են Հայաստանի Հանրապետության առավարության կողմից սահմանված անասնաբուժական վերահսկողության ենթակա ապրանքների միասնական ցանկի մեջ.

11) **վերահսկման օբյեկտ՝** կազմակերպություն կամ անձ, որը իրականացնում է վերահսկման ենթակա ապրանքների պատրաստմանը (արտադրության), վերամշակմանը, փոխադրմանը և/կամ պահպանմանը.

12) **կողմ՝** Եվրասիական տնտեսական միության անդամ երկիր.

13) **հումք՝** հետագա վերամշակման համար նախատեսված ապրանք(արտադրանք).

14) **ԵՏՄ պահանջներ՝** Եվրասիական տնտեսական միության հանձնաժողովի 2011թ. հունիսի 11-ի N 721 «Միջազգային չափորոշիչների, խորհուրդների և ուղեցույցների կիրառման մասին» որոշման համաձայն միջազգային չափանիշներ, խորհուրդներ և ուղեցույցներ, որոնք վերաբերում են վերահսկման ենթակա ապրանքների անասնաբուժական-սանիտարական պայմաններին, Եվրասիական տնտեսական միության տեխնիկական կանոններ, Միասնական անասնաբուժական պահանջներ և/կամ կողմերի տարբեր պահանջներ, որոնք համաձայնեցված են երրորդ երկրի հետ անասնաբուժական (ներմուծված) հավաստագրերում համաձայն Եվրասիական տնտեսական միության հանձնաժողովի 2011թ. հուլիսի 15-ի N 726 « Անասնաբուժական միջոցառումների մասին» որոշման, ինչպես նաև ապրանքների հանդեպ Կողմերի պարտադիր ազգային պահանջները.

15) **լիազոր մարմին՝** Կողմի պետական մարմին, որը իրավական ակտերի և/կամ ստուգումներ անցկացնելու (կամ երկու գործառույթներն էլ) համար օրենսդրության կիրառման լիազորություններ է օժտված.

16) **ԵՏՄ կազմակերպությունների Ռեեստր՝** մի Կողմի տարածքից մյուս Կողմի տարածք փոխադրվող վերահսկման ենթակա ապրանքների արտադրությունը,

վերամշակումը և/կամ պահպանումն իրականացնող կազմակերպությունների և անձանց ցուցակ:

III. Վերահսկման ենթակա ապրանքների արտադրության, վերամշակման, փոխադրման և պահպանման անվտանգության ապահովման ընդհանուր սկզբունքները

4. Կողմերի կողմից վերահսկման ենթակա ապրանքների անվտանգության ապահովման համար կիրառվող հիմնական սկզբունքը, երրորդ երկրներում դրանց արտադրության, վերամշակման, փոխադրման և/կամ պահպանման ժամանակ, հանդիսանում է օտարերկրյա պաշտոնական հսկողության համակարգի աուդիտի իրականացումը:

5. Եթե օտարերկրյա պաշտոնական հսկողության համակարգի աուդիտը հաջողությամբ է անց կացվել, կազմակերպության (անձի) գրանցումը երրորդ երկրի կազմակերպությունների (անձանց) ռեեստրում իրականացվում է երրորդ կողմի իրավասու մարմնի կողմից ներկայացված ցուցակով:

6. Եթե օտարերկրյա վերահսկողության պաշտոնական համակարգի աուդիտ չի իրականացվել կամ այն դեռ չի ավարտվել, կամ եթե աուդիտի արդյունքում պարզվել է, որ օտարերկրյա վերահսկողության պաշտոնական համակարգը իվիճակի չէ ապահովել ԵՏՄ համապատասխան անվտանգություն նվազագույն պահանջները, տնտեսավարողների երրորդ երկրի կազմակերպությունների ռեեստրի մեջ ընդգրկելու համար Կողմերը կարող են համաձայնեցնել համատեղ ստուգումների կամ երրորդ երկրի իրավասու մարմնի կողմից երաշխիքների հիման վրա:

7. Վերահսկման օբյեկտների համատեղ ստուգման և օտարերկրյա վերահսկողության պաշտոնական համակարգի աուդիտի ժամանակ արդյունքների պատրաստման կամ հաստատման ընթացքում Կողմերը ապահովում են այդ արդյունքների մատչելիությունը (ներառյալ դրանց նախապես ծանոթանալու հնարավորությունը) երրորդ երկրի իրավասու մարմնի և վերահսկման օբյեկտների համար:

8. Վերահսկման օբյեկտների համատեղ ստուգման ժամանակ կիրառվում են գոտիավորման և կոմպարտմենտալիզացիայի սկզբունքները, ինչպես նաև տվյալ վերահսկման օբյեկտի կողմից (կազմակերպություն, հիմնարկ, ֆիզիկական անձ) արտադրվող վերահսկման ենթակա ապրանքների մոնիթորինգի ընթացքում ստացված արդյունքները և օտարերկրյա պաշտոնական հսկողության համակարգի աուդիտի արդյունքները, եթե այն գտնվում է երրորդ երկրի տարածքում:

9. Սույն կարգին համապատասխան վերահսկման օբյեկտների համատեղ

ստուգում իրականացնելու ժամանակ տեսուչը ստուգում և գնահատում է վերահսկման օբյեկտի համապատասխանությունը ԵՏՄ պահանջներին, և եթե ստուգման օբյեկտը համապատասխանում է միջազգային չափորոշիչներին և ուղեցույցներին, ապա այն համարժեքության սկզբունքի հիման վրա ճանաչվում է ԵՏՄ պահանջներին համապատասխանող: Այն դեպքում, եթե ԵՏՄ իրավական ակտը կամ Կողմի ազգային օրենսդրության պարտադիր պահանջը ավելի սահմանափակ բնույթ ունի, քան միջազգային չափորոշիչը, ապա տեսուչը համապատասխան գիտական հիմնավորման բացակայության դեպքում համապատասխանությունը գնահատում է միջազգային չափորոշիչների, խորհուրդների և ուղեցույցների հիման վրա, ինչը նախատեսված է սանիտարական և ֆիտոսանիտարական միջոցառումների վերաբերյալ Առևտրի համաշխարհային կազմակերպության (այսուհետ՝ ԱՀԿ) համաձայնագրով ավելի խիստ միջոցառումների համար: Դրա առկայության դեպքում տեսուչը պարտավոր է այդ իրավական ակտը ներկայացնել երրորդ երկրի իրավասու մարմնին, որպեսզի նա հնարավորություն ունենա սանիտարական և ֆիտոսանիտարական միջոցառումների վերաբերյալ ԱՀԿ համաձայնագրի ընկալմանը համարժեք միջոցառումներ առաջարկել: Եթե որևէ կազմակերպություն ընդգրկված է երրորդ երկրի կազմակերպությունների Ռեեստրում երրորդ երկրի իրավասու մարմնի երաշխիքի հիման վրա, ապա տեսուչը նաև ստուգում և գնահատում է, թե արդյոք կիրառվում են արտահանման հավաստագրի համար սահմանված երաշխիքները:

IV. Օտարերկրյա պաշտոնական հսկողության համակարգի աուդիտի իրականացման ընթացակարգը

10. Երրորդ երկրների անասնաբուժական պետական վերահսկողության համակարգի աուդիտը տարբերակվում է

1) երկրներ, որոնցից ԵՏՄ մաքսային տարածք վերահսկման ենթակա ապրանքների ներմուծում չի իրականացվում.

2) երկրներ, որոնցից իրականացվում է ԵՏՄ մաքսային տարածք վերահսկման ենթակա ապրանքների ներմուծում :

11. Աուդիտի իրականացումը նախաձեռնելու համար, երրորդ երկրի իրավասու մարմինը դիմում է ներկայացնում Կողմի լիազոր մարմնին: Երրորդ երկրի լիազոր մարմնին ուղղված դիմումի մեջ նշվում է աուդիտի իրականացման ոլորտը:

12. Ստուգման օտարերկրյա պաշտոնական համակարգի գնահատման ժամանակ տեսուչները հաշվի են առնում տվյալ պետության հետ առևտրային հարաբերությունները և Կողմի լիազոր մարմնի տիրապետած այն ինֆորմացիան,

որը վերաբերվում է.

1) տվյալ երրորդ երկրի իրավասու մարմնի կազմավորմանը, կառուցվածքին և լիազորություններին,

2) աշխատակազմի ապահովվածությանը,

3) նյութական ռեսուրսներիին (ներառյալ ֆինանսական) ,

4) նորմատիվ փաստաթղթերին և ֆունկցիոնալ հնարավորություններին,

5) կենդանիների առողջության վերահսկման համակարգին և մարդկանց առողջության պաշտպանության համակարգին,

6) որակի ապահովման տիպային (ֆորմալ) համակարգերին, այդ թվում նաև որակի կառավարման քաղաքականությանը,

7) համակարգի և ստուգման ծրագրի արտադրողականության գնահատմանը:

13. Օտարերկրյա վերահսկողության պաշտոնական համակարգի գնահատման ժամանակ տեսուչները օգտվում են գնահատման այն չափորոշիչներից, որոնք համապատասխանում են ցամաքային կենդանիների սանիտարական օրենսգրքին և Ջրային կենդանիների սանիտարական օրենսգրքին, ինչպես նաև Կողեքս Ալիմենտարիուս օրենսգրքի հանձնաժողովի փաստաթղթերին, ՀԱԿ-ի կողմից ճանաչված այլ միջազգային չափորոշիչներին և ուղեցույցներին:

14. Գնահատման առաջին փուլը փաստաթղթային վերլուծությունն է: Այդ նպատակով կողմի լիազոր մարմինը երրորդ կողմի իրավասու մարմնին է ներկայացնում հարցում գնահատման համար անհրաժեշտ օրենսդրական և դրա հետ կապված այլ փաստաթղթերը տրամադրման խնդրանքով:

15. Երրորդ երկրի իրավասու մարմնին կարող է ներկայացվել հարցաշար երրորդ երկրի իրավասու մարմնի կառուցվածքի, լիազորությունների և գործնական աշխատանքի մասին հավելյալ տեղեկություններ ստանալու նպատակով:

16. Փաստաթղթերի վերլուծության ավարտից հետո Կողմերը, հիմնվելով ուսումնասիրության արդյունքի վրա, որոշում են կայացնում այն մասին, թե արդյոք համապատասխան ապրանքների հետ կապված կարգավորման Օտարերկրյա վերահսկողության պաշտոնական համակարգը ընդհանուր առմամբ կարող է ապահովել ԵՏՄ պահանջներին համարժեք անվտանգության նվազագույնը մակարդակ:

17. Այս փուլի ավարտից հետո, Կողմերը կարող են պլանավորել ստուգումներ տվյալ երրորդ երկրի համապատասխան օրենսդրության անհրաժեշտ կիրառության վերաբերյալ:

18. Այն դեպքում, երբ չի սահմանվել Կողմերի միջև համաձայնեցրած նվազագույն ժամանակահատված, կողմի լիազոր մարմինը, որը աուդիտ է նախաձեռնում, տեսուչների խումբ կազմելու և այցը համակարգելու համար,

աուդիտի անցկացման համար հարցում ներկայացված երրորդ երկիր պլանավորված այցից երկու ամսից առաջ մյուս Կողմերի լիազոր մարմիններին տեղյակ է պահում դրա մասին:

19.Մյուս կողմերի լիազոր մարմինները նախատեսվող այցի մասին տեղեկատվությունը ստանալուց հետո ոչ ուշ քան երկու շաբաթվա ընթացքում պատասխան են ներկայացնում, որում կամ մերժվում է այցին մասնակցությունը կամ հաստատում են այցին մասնակցությունը և տրամադրում տվյալ Կողմի պաշտոնատար անձանց մասին տեղեկատվություն: Եթե կողմի լիազոր մարմինը սահմանված ժամկետում պատասխան չի ներկայացնում, ապա այն դիտվում է այցի մասնակցության մերժում:

20.Այցը կարող է իրականացվել Կողմերից մեկի տեսուչների կողմից, եթե մյուս Կողմերը պատասխան չեն ներկայացրել կամ մերժել են: Ստուգմանը չմասնակցող կողմերը ընդունում են որոշումը, որը հիմնված է Կողմի լիազոր մարմնի կատարած արդյունքների վրա:

21.Առաջնային աուդիտը կատարվում է մի խումբ տեսուչների կողմից:

22.Կողմերի լիազոր մարմինները կարող են ընդգրկել մասնագետների, որոնք հանդիսանում են պետական մարմինների և կազմակերպությունների աշխատակիցներ (բացառությամբ թարգմանիչների) տեսուչների/աուդիտորների հետ համագործակցելու համար հետևյալ հարցերում.

1) տվյալ երրորդ երկրի օրենսդրության.

2) տվյալ երրորդ երկրի իրավասու մարմնի կառուցվածքի, իրավասությունների ու անկախության, կառավարման և օրենքների արդյունավետ կիրառման կամ ապահովման հետ կապված լիազորությունների.

3) պետական ստուգումներ իրականացնելու հետ կապված աշխատակազմի ուսուցում.

4) ռեսուրսների, ներառյալ ախտորոշման սարքավորումների.

5) վերահսկման գործընթացների և մոնիթորինգի համակարգի առկայության և կիրառության արտացոլումը փաստաթղթերում.

6) կենդանիների առողջական վիճակի և Կողմերին ու համապատասխան միջազգային կազմակերպություններին կենդանիների հիվանդությունների առաջացման մասին տեղեկացումը, որոնք ենթակա են Միջազգային համաճարակային բյուրոյին (այսուհետ ՄՀԲ) տեղեկացման:

23. Փորձագետները ունեն նույն պարտականություններն և պատասխանատվությունը, ինչ տեսուչները պաշտոնական տեղեկատվության պաշտպանության և ստուգվող կազմակերպությունների արտադրանքի վերաբերյալ շահերի բախման բացակայության ապահովման հարցերում: Կողմի լիազոր

մարմինը երաշխավորում է փորձագետների անշահախնդրությունը և սկզբունքայնությունը:

24. Աուդիտի ոլորտը ներառում է համակարգային այնպիսի տեղեկությունների հավաստում, ինչպիսին են երկրի օրենքները, կանոնները, զգուշացումները և այլ փաստաթղթեր, որոնք կապված են աուդիտի ծրագրի իրականացման հետ, կազմակերպության գործունեության մասին տեղեկություններ, կազմակերպության ստուգման արդյունքների և այլ գործունեության, որն ապահովում է օրենսդրության կիրառումը. ֆերմայից սպանդանոց ընկած տեխնոլոգիական հատվածում քիմիական նյութերի մնացորդային քանակի վերահսկումը, միկրոկենսաբանական և քիմիական հետազոտությունների ծրագիր, լաբորատոր ապահովվածությունը, նմուշառման և հետազոտությունների մեթոդները և այլ պահանջներ, որոնք կապված են դեպի ԵՏՄ արտահանման հետ, ինչպես օրինակ պաթոգենների պարունակման մակարդակի նվազեցումը և արտադրության կրիտիկական կետերի վերահսկման համակարգի ստեղծումը (HACCP):

25. Կազմակերպություն կատարած այցի, որպես աուդիտի բաղկացուցիչ մասի նպատակն է Օտարերկրյա պաշտոնական հսկողության համակարգի կարգավորումը, որը կապված է վերահսկման ենթակա ապրանքների արտադրության, վերամշակման, փոխադրման, պահպանման և ստուգման ուսերտիֆիկացման հետ կապված այլ պահանջներ, որոնք Կողմի (Կողմերի) փաստաթղթերի ստուգման ժամանակ ճանաչվել են ԵՏՄ անվտանգություն նվազագույն պահանջներին համապատասխան, ճիշտ կիրառության հավաստումը:

26. Կողմի լիազոր մարմինը փաստաթղթային վերլուծության փուլի և արտագնա ստուգումների փուլի ավարտից հետո հրապարակում է աուդիտի մասին նախնական հաշվետվություն, որը ներկայացնում է մյուս կողմերի լիազոր մարմիններին: Հաշվետվության պարունակում է համապատասխանության առկայության կամ բացակայության մասին եզրակացություն:

27. Կողմերի լիազոր մարմինները (ներառյալ աուդիտին չմասնակցած կողմերը) ԵՏՄ մյուս շահագրգիռ անձանց հետ կարող են երկու ամսվա ընթացքում ներկայացնել նախնական հաշվետվության տեղեկությունների և եզրակացությունների հետ կապված լրացուցիչ տեղեկություններ և պարզաբանումներ:

28. Կողմի լիազոր մարմինը գնահատում է լրացուցիչ տեղեկություններն ու պարզաբանումները և անհրաժեշտության դեպքում փոփոխություններ կատարում նախնական հաշվետվության մեջ:

29. Կողմի լիազոր մարմինը հրապարակում է աուդիտի մասին լրացուցիչ նախնական հաշվետվություն՝ հաշվի առնելով ՀԱԿ-ի սանիտարական և

Ֆիտոսանիտարական միջոցառումների անցկացման մասին համաձայնագրի C Դրույթը, և այն նամակի հետ միասին ներկայացնում է երրորդ երկրի իրավասու մարմինին:

30. Երրորդ երկրի իրավասու մարմինը տվյալ երրորդ երկրի այլ շահագրգիռ անձանց հետ երկու ամսվա ընթացքում կարող են ներկայացնել հավելյալ տեղեկություններ և պարզաբանումներ նախնական հաշվետվության տեղեկությունների և եզրակացության վերաբերյալ:

31. Կողմի լիազոր մարմինը գնահատում է ստացված տեղեկատվությունը, երկու ամսվա ընթացքում պատրաստում և հրապարակում է վերջնական հաշվետվություն:

32. Վերջնական հաշվետվությունը պարունակում է եզրակացություն այն մասին, թե արդյոք Օտարերկրյա վերահսկողության պաշտոնական համակարգը ապահովվում է ԵՏՄ նվազագույն պահանջներին համապատասխան մակարդակ(այսուհետ՝ համապատասխանության մասին եզրակացություն):

33. Համապատասխանության մասին եզրակացություն պարունակող վերջնական հաշվետվության հիման վրա Եվրասիական տնտեսական միության հանձնաժողովը (այսուհետ՝ ԵՏՄՀ) առանց անհարկի ձգձգման որոշում է կայացնում երրորդ երկիրը արտահանող այն երկրների ցուցակում ընդգրկելու մասին, որոնք ունեն պաշտպանության համարժեք մակարդակ ստուգման ենթակա տվյալ տեսակի ապրանքների համար, և աշխատանքային հինգ օրվա ընթացքում հրապարակում է այդ որոշումը:

34. Նման որոշում ընդունելուց հետո երրորդ երկրի իրավասու մարմինը նախնական ընդգրկում է երրորդ երկրի կազմակերպությունները Երրորդ երկրների կազմակերպությունների ռեեստրում, որոնք իրավունք են ունենալու ԵՏՄ ներմուծել վերահսկման ենթակա ապրանքներ:

35. Երրորդ երկրի իրավասու մարմինը Կողմի լիազոր մարմին է ներկայացնում Երրորդ երկրի կազմակերպությունների ռեեստրում գրանցված կազմակերպությունների ցուցակը:

36. Կողմի լիազոր մարմինը առանց անհիմն հետաձգման որոշում է կայացնում տվյալ ցուցակի կազմակերպությունները Երրորդ երկրների կազմակերպությունների ռեեստրում ընդգրկելու մասին և հրապարակում Երրորդ երկրների կազմակերպությունների լրամշակված Ռեեստրը երրորդ երկրի իրավասու մարմնից նամակը ստանալուց հետո հինգ աշխատանքային օրվա ընթացքում:

37. Երրորդ երկրի իրավասու մարմինը ԵՏՄՀ-ին տեղեկացնում է տվյալ երրորդ երկրի օրենսդրության մեջ փոփոխության մասին, որը ազդելու է ստուգման ենթակա համապատասխան ապրանքների նկատմամբ ստուգման պետական համակարգի վրա:

38.ԵՏՄՀ-ն կարող է որոշում կայացնել երրորդ երկրի ստուգման պետական համակարգի կրկնակի աուդիտի անցկացման մասին տարեկան մեկ անգամից ոչ ավելի հաճախ, բացառությամբ 41-րդ կետում նշված դեպքերի: Կրկնակի աուդիտը պլանավորվում և անցկացվում է կրկնակի գնահատականի նպատակահարմարության և երրորդ երկրի իրավասու մարմնին ներկայացվող տեղեկատվության քանակը նվազեցնելու անհրաժեշտությունից ելնելով:

39.Համապատասխանության վերաբերյալ նացասական եզրակացությամբ վերջնական հաշվետվության հիման վրա, Կողմերը կարող են ուսումնասիրել երրորդ երկրին իրավունք վերապահելու վերահսկման ենթակա ապրանքների համապատասխանության վերաբերյալ երաշխիքներ տրամադրման վերաբերյալ, որոնք արտադրվել են տվյալ երրորդ երկրի կոնկրետ կազմակերպության (կազմակերպությունների) կողմից, կամ երրորդ երկրի լիազոր մարմնին տեղեկացնելայն մասին, որ տվյալ երրորդ երկրի կազմակերպությունները կարող են ընդգրկվել Երրորդ երկրի կազմակերպությունների ռեեստրում բացառապես ԵՏՄ մասնագետների կողմից նման կազմակերպությունների ստուգման արդյունքում դրական արդյունքների շնորհիվ: Այդ որոշումը կայացվում է տվյալ երկրի հետ առևտրական փորձի, տվյալ երրորդ երկրի իրավասու մարմնի կառուցվածքի և լիազորությունների մասին տեղեկությունների և այլ համապատասխան տվյալների հիման վրա:

40.Եթե երրորդ երկրի ստուգման պետական համակարգը ճանաչվում է անկարող ապահովելու ԵՏՄ անվտանգություն նվազագույն պահանջներին համապատասխանություն, հայտնաբերված թերությունները վերացնելու դեպքում տվյալ երկրի իրավասու մարմինը ցանկացած ժամանակ կարող է ևս մեկ անգամ դիմել աուդիտի անցկացման համար թերությունների վերացմանն ուղղված միջոցառումների իրականացումից հետո: Կողմի լիազոր մարմինը ընդունում է նման դիմումը և համապատասխանության ճանաչման գործընթացի անցկացման անհրաժեշտ աշխատանքների ծավալը նվազագույնի հասցնելու համար օգտագործում առաջին աուդիտի ժամանակ ստացված տեղեկատվությունը: Առաջին աուդիտի ժամանակ ի հայտ եկած աննշան խնդիրների դեպքում կարող է բավարար լինել հայտնաբերված թերությունները վերացնելու միջոցառումների հետազոտությունը: Կրկնակի աուդիտի անցկացման գործընթացը համապատասխան է վերը նշված գործընթացին:

41.Այն դեպքում, երբ Օտարերկրյա պաշտոնական հսկողության համակարգի աուդիտը սկսված է, բայց դեռ չի ավարտվել, Կողմերը կարող են կայացնել 39-րդ կետում նշված որոշումներից մեկը:

42.Կողմի լիազոր մարմինը որոշում է կայացնում երրորդ երկրի իրավասու

մարմինն տալ իրավունք ներկայացնելու երաշխիքներ կոնկրետ տնտեսավարողների (կազմակերպությունների) կողմից վերահսկման ենթակա ապրանքների արտադրության համապատասխանության մասին հետևյալ չափորոշիչների հիման վրա.

1) երրորդ երկրի իրավասու մարմնի զարգացվածության մակարդակ.

2) տվյալ երրորդ երկրի տվյալ իրավասու մարմնի կողմից ներկայացրած երաշխիքի հիմնավորվածության աստիճան.

3) տվյալ երրորդ երկրի տարածք կենդանիների, մարդկանց և կենդանիների համար ընդհանուր վարակիչ հիվանդությունների հարուցիչների մուտքի ու հետագա տարածման վտանգը.

4) երրորդ երկրի համաճարակային իրավիճակը.

5) տվյալ երրորդ երկրից ԵՏՄ մաքսային տարածք ներմուծվող վերահսկման ենթակա ապրանքների մոնիթորինգ ային ուսումնասիրությունների արդյունքները.

6) երրորդ երկրի իրավասու մարմնի կողմից իրականացված վերահսկման ենթակա ապրանքների մոնիթորինգի տվյալները.

7) երրորդ երկրից ԵՏՄ տարածք ներմուծվող վերահսկման ենթակա ապրանքների համար իրավասու մարմնի պահանջներին համապատասխանությունը, նախատեսված՝ 10-րդ կետով.

8) կողմերի լիազոր մարմինների կողմից երրորդ երկրի տարածքում գտնվող կազմակերպությունների ստուգումների արդյունքները:

43. Այն դեպքում, երբ երրորդ երկրի իրավասու մարմինը իրավունք է ստանում երաշխիքներ տրամադրել, վերջինս պատրաստում է այդ կազմակերպությունների ցուցակը և ներկայացնում Կողմի լիազոր մարմնին: Կողմի լիազոր մարմինը մեկ ամսվա ընթացքում գնահատում է առաջարկությունը և որոշում կայացնում այդ կազմակերպությունները Երրորդ երկրի կազմակերպությունների ռեեստրում ընդգրկելու մասին: Կողմի լիազոր մարմինը տարին մեկ անգամ կարող է ձեռնարկել Երրորդ երկրի կազմակերպությունների ռեեստրում ընդգրկված կազմակերպությունների ներկայացուցչական տոկոսի ստուգում: Արտագնա ստուգումների ժամանակ ստուգման ենթակա որոշ կազմակերպություններում կրկնակի անբավարար արդյունքների դեպքում Կողմի լիազոր մարմինը կարող է որոշում կայացնել այդ կազմակերպությունների կողմից կատարվող արտահանումը դադարեցնելու մասին: Եթե ստուգումների արդյունքում անբավարար արդյունքներ ստանացել են ստուգման ենթարկված կազմակերպությունների ավելի քան 60%-ը, ինչը վկայում է վերահսկողության պաշտոնական համակարգի զգալի թերությունների մասին, Կողմի լիազոր մարմինը կարող է որոշում կայացնել երրորդ երկրի իրավասու մարմնից երաշխիքների տրամադրումը մերժելու մասին և կարող է

պահանջել երրորդ երկրի կազմակերպությունների համատեղ ստուգման իրականացում:

44. Եթե իրականացվում են թերությունները վերացնելու միջոցառումներ, որոնք հանդիսացել են երրորդ երկրի իրավասու մարմնից այլև երաշխիքներ տրամադրելու մերժման հիմնական պատճառը , վերջինս իրավունք ունի ևս մեկ անգամ դիմել խնդրանքով՝ իրեն տալ երաշխիքների տրամադրելու իրավունք:

V. Երրորդ երկրների կազմակերպությունների Ռեեստրում ներառելու նպատակով երրորդ երկրների ձեռնարկությունների համատեղ ստուգումներ

45. Տնտեսավարող սուբյեկտների /կազմակերպությունների/ համատեղ ստուգումները իրականացվում են երրորդ երկրների տարածքում գտնվող կազմակերպությունները ռեեստրում ներառելու նպատակով, եթե Օտարերկրյա պաշտոնական հսկողության համակարգի աուդիտ չի անցկացվել, կամ դեռևս չի ավարտվել, կամ անց է կացվել և դրա արդյունքներով օտարերկրյա վերահսկողության պաշտոնական համակարգը չի ճանաչվել ունակ ապահովելու Եվրասիական տնտեսական միությունում կիրառվող պաշտպանության մակարդակի պահանջներին համապատասխան պաշտպանության մակարդակ և երրորդ երկրի իրավասու մարմինը չի ստացել 42-րդ կետով սահմանված կարգով երաշխիքների տրամադրման իրավունք:

46. Երրորդ երկրների տարածքում համատեղ ստուգումները իրականացվում են երրորդ երկրների իրավասու մարմնի հարցման առկայության պարագայում: Կողմի լիազորված մարմինը կարող հետաձգել ստուգումների անցկացումը միջոցների /ֆինանսական, մարդկային և այլն/ սղության դեպքում: Այդ դեպքերում կողմի լիազորված մարմինը ձեռնարկում է բոլոր հնարավոր միջոցները, որպեսզի այդպիսի հետաձգումը չստեղծվի այնպիսի իրավիճակ, որը ուղեկցվելու է տվյալ կազմակերպությունից Եվրասիական տնտեսական միության տարածք արտահանման անհարկի ձգձգումներով:

47. Համատեղ ստուգումների հետ կապված ծախսերը իրականացվում են կողմերի բյուջեի համապատասխան միջոցների հաշվին, եթե յուրաքանչյուր ստույգ դեպքում այլ բան չի նախատեսվում:

48. Կազմակերպության արտազնա ստուգման ժամանակ երրորդ երկրի իրավասու մարմինների հետ համաձայնեցված ժամանակահատվածը կարող է գերազանցվել առավելագույնը հինգ աշխատանքային օրով:

49. Կողմերի լիազորված մարմինները համատեղ ստուգումներ իրականացնելիս առնվազն երեք ամսից առաջ /եթե երրորդ երկրի իրավասու մարմնի հետ համաձայնեցված չեն ավելի կարճ ժամկետներ/, երրորդ երկրի իրավասու մարմին են ներկայացնում փաստաթղթերի ցանկը, ռուսերեն կամ այլ լեզվով՝ համաձայնեցնելով երրորդ երկրի լիազոր մարմնի և/կամ ստուգման ենթակա կազմակերպության հետ:

50. Կողմերի լիազորված մարմինը համատեղ ստուգումների անցկացումից առնվազն երեք ամսից առաջ /եթե ավելի կարճ ժամկետներ համաձայնեցված չեն երրորդ երկրի իրավասու մարմնի հետ/, կարող է կատարել երրորդ երկրի իրավասու մարմնին հարցում (ռուսերեն կամ այլ համաձայնեցված լեզվով) ներկայացնելու նախնական անհրաժեշտ տեղեկատվություն ստուգումների անցկացման կամ արդյունքների գնահատման համար, ներառելով.

1) տվյալներ երրորդ երկրի իրավասու մարմնի օրենքով սահմանված լիազորությունների վերաբերյալ.

2) տվյալներ կենտրոնական մարմնի և իրավասու մարմնի տարածքային ստորաբաժանումների կառուցվածքի վերաբերյալ.

3) տվյալներ երրորդ երկրի իրավասու մարմնի անձնակազմի ուսուցման և վերապատրաստման վերաբերյալ.

4) տվյալներ ստուգման ենթակա կազմակերպությունում արտադրվող արտադրանքի և օգտագործվող հումքի անվտանգության գնահատմանը մասնակցող երրորդ երկրի լաբորատորիաների ցանցերի զարգացման և հագեցվածության վերաբերյալ.

5) երրորդ երկրի նորմատիվ իրավական ակտերը, որոնք սահմանում են պարտադիր պահանջներ ստուգման ենթակա կազմակերպությունում արտադրվող արտադրանքին, օգտագործվող հումքին և վերահսկման ձևերին.

6) երրորդ երկրի արտակարգ իրավիճակներում և կենդանիների վարակիչ հիվանդությունների հարուցիչների տարածման դեպքում գործողությունների վերահսկման ազգային պլանը, որոնք առնչվում են ստուգման ենթակա կազմակերպության արտադրանքի հետ.

7) տվյալներ երրորդ երկրում կենդանիների համապատասխան հիվանդությունների և զոոնոզ հիվանդությունների առկայության և տարածման վերաբերյալ.

8) անասնաբուժական վերահսկողության ենթակա արտադրության մոնիթորինգի ազգային պլանը.

9) երրորդ երկրի իրավասու մարմնի կողմից վերահսկվող կազմակերպությունում արտադրվող ստուգման ենթակա ապրանքների

Եվրասիական տնտեսական միության պահանջների համապատասխանության նկատմամբ անցկացվող վերահսկողության արդյունքները, եթե այդ կազմակերպությունը նախկինում Եվրասիական տնտեսական միության տարածք մատակարարել է ստուգման ենթակա ապրանքներ.

10) երրորդ երկրի իրավասու մարմնի կողմից վերահսկվող կազմակերպությունում արտադրվող ստուգման ենթակա ապրանքների երրորդ երկրի պահանջների համապատասխանության նկատմամբ անցկացվող վերահսկողության արդյունքները, եթե այդ կազմակերպությունը նախկինում Եվրասիական տնտեսական միության տարածք չի մատակարարել ստուգման ենթակա ապրանքներ, կամ եթե բացակայել են 9-րդ կետում նշված վերահսկողության արդյունքները:

51. սույն կարգի 50-րդ կետի 9-րդ և 10-րդ ենթակետերում նշված տեղեկատվությունը կարող է ներկայացվել մինչև համատեղ ստուգումները կամ համատեղ ստուգումների ընթացքում:

52. Կողմի լիազոր մարմինը համատեղ ստուգումների անցկացումից, ոչ ուշ քան երկու ամիս առաջ /եթե ավելի կարճ ժամանակաշրջան համաձայնեցված չէ կողմերի հետ/, տեղեկացնում է այլ կողմերի լիազոր մարմիններին առաջիկա ստուգումների վերաբերյալ՝ ստուգող խմբերի ձևավորման և համատեղ ստուգումների անցկացման ժամկետների համակարգման նպատակով:

53. Կողմերի լիազոր մարմինները, նախատեսվող համատեղ ստուգումների վերաբերյալ տեղեկատվությունը ստանալուց առնվազն երկու շաբաթ առաջ, պատասխան են ուղարկում ստուգումներին մասնակցության մերժման կամ համաձայնության, ինչպես նաև տվյալներ համատեղ ստուգումներին մասնակցող տեսուչների /փորձագետների/ վերաբերյալ: Սահմանված ժամկետներում նման պատասխանի բացակայությունը նշանակում է համատեղ ստուգումների մասնակցության մերժում:

54. Համատեղ ստուգումները կարող են անցկացվել մեկ Կողմի տեսուչներով, եթե այլ Կողմերը պատասխան չեն ներկայացրել կամ հայտարարել են, որ չեն մասնակցելու ստուգումներին: Կողմերը, որոնք չեն մասնակցում համատեղ ստուգումներին, ստուգում իրականացրած Կողմի /Կողմերի/ լիազոր մարմնի ստուգման արդյունքում կայացրած որոշումը հիմք են ընդունում:

55. Կողմերի լիազոր մարմինները կարող են ներգրավել փորձագետների, որոնք հանդիսանում են պետական մարմինների և կազմակերպությունների ծառայողներ /բացառությամբ թարգմանիչների/ տեսուչներին աջակցելու հետևյալ հարցերում.

1) երրորդ երկրի օրենսդրություն.

2) երրորդ երկրի իրավասու մարմնի կառավարման, անկախության և նրա այն լիազորությունների, որոնցով նա օժտված է օրենքների արդյունավետ կիրառման և ապահովման հարցերում.

3) անձնակազմի ուսուցումը պաշտոնական ստուգումների անցկացման վերաբերյալ.

4) ռեսուրսներ, ներառյալ ախտորոշման սարքավորումները.

5) վերահսկողության ընթացակարգի և մոնիթորինգի համակարգերի առկայությունը և կիրառումը.

6) կենդանիների առողջական վիճակի և Կողմերի ու միջազգային համապատասխան կազմակերպությունների Կենդանիների Առողջության Համաշխարային Կազմակերպության (ՄՅԵ)–ի ծանուցման ենթակա կենդանիների հիվանդությունների բռնկման իրազեկման ընթացակարգերի վերաբերյալ:

56. Փորձագետները ունեն նույն պարտավորությունները և պատասխանատվությունը, ինչպես և տեսուչները ստուգվող կազմակերպությունների արտադրանքի տեղեկատվության գաղտնիության և շահերի բախման բացառման ապահովման ժամանակ: Կողմի իրավասու մարմինը երաշխավորում է փորձագետների անաչառությունը և սկզբունքայնությունը:

57. Կողմի լիազոր մարմինը երրորդ երկրի իրավասու մարմնին Համատեղ ստուգումներ իրականացնելուց առնվազն երկու ամսից առաջ /եթե ավելի կարճ ժամանակաշրջան համաձայնեցված չէ երրորդ երկրի իրավասու մարմնի հետ/ ներկայացնում է հետևյալ տեղեկատվությունը.

1) համատեղ ստուգումների նպատակների մասին.

2) ստուգմանը մասնակցող Կողմերի մասին.

3) տեսուչների և փորձագետների ցանկը.

4) ստուգվող կազմակերպությունների ցանկը.

5) ստուգվող կազմակերպություններին համապատասխան հումք մատակարարող վերահսկվող օբյեկտների ցանկը.

6) ստուգվող կազմակերպություններում արտադրվող և/կամ ստուգման ենթակա ապրանքների արտադրությանը մասնակցող այլ կազմակերպությունների ցանկը.

7) այն փաստաթղթերի ցանկը, որոնք երրորդ երկրի իրավասու մարմինը և/կամ ստուգվող կազմակերպությունները ներկայացնում են համատեղ ստուգումների անցկացման ժամանակ երրորդ երկրի պետական լեզվով:

58. Երրորդ երկրի իրավասու մարմնի կողմից մեկ կամ ավելի ընտրված կազմակերպությունների արտագնա ստուգման անցկացման չթույլատրումը կարող է հանդիսանալ համատեղ ստուգումը պլանավորող Կողմի լիազորված մարմնի կողմից

Եվրասիական տնտեսական միություն այդ կազմակերպություններից ապրանքների արտահանման կասեցման հիմք, եթե Կողմի լիազոր մարմինը երրորդ երկրի իրավասու մարմնի կողմից ներկայացված մերժումը չի համարում պատճառաբանված:

59. Կազմակերպություն ներկայանալուն պես տեսուչը անցկացնում է փաստաթղթերի վերլուծություն հետևյալի վերաբերյալ.

- 1) գործունեության տեսակի.
- 2) կազմակերպության նախագծի.
- 3) արտադրական հոսքերի և արտադրության վերահսկման.
- 4) կազմակերպության կառուցվածքային և տեխնոլոգիական բնութագրերի.
- 5) արտադրության ծավալների և վերահսկվող արտադրանքի արտադրության.
- 6) պաշտոնական և արտադրական վերահսկողության գոյությունը և կիրառումը արտադրվող ապրանքների անվտանգության ապահովման համար.
- 7) կազմակերպության տեղակայման վայրի վարչական տարածքում անասնահամաճարակային իրավիճակ:

60. Արտագնա ստուգման ժամանակ տեսուչի պարտականություններն են՝

- 1) այցելել ստուգման ենթակա կազմակերպության շինությունները և ենթակառուցվածքի այլ օբյեկտները.
- 2) համարժեքության (համապատասխանության) սկզբունքը հաշվի առնելով ուսումնասիրել նրանց համապատասխանությունը Եվրասիական տնտեսական միության պարտադիր պահանջներին.
- 3) ստուգել պետական վերահսկողության և ինքնահսկողության ժամանակ կիրառվող սարքավորումները և մեթոդները.
- 4) սույն կարգի նպատակներին հասնելու համար իրականացնել անհրաժեշտ այլ գործողություններ:

61. Արտագնա ստուգման անցկացման ժամանակ տեսուչները ուսումնասիրում են կազմակերպությունում իրականացվող տեխնոլոգիական գործընթացի համապատասխանությունը Եվրասիական տնտեսական միության պահանջներին, հաշվի առնելով առևտրի համաշխարհային կազմակերպության կողմից՝ հաստատված համապատասխան ուղեցույցերը և համարժեքության սկզբունքները:

62. Արտագնա ստուգման անցկացման ժամանակ տեսուչները կարող են այցելել այլ կազմակերպություններ, որոնք հումք են մատակարարում ստուգման ենթարկված կազմակերպությանը և/կամ կազմակերպությանը, եթե երրորդ երկրի իրավասու մարմինը՝ ստուգումների պլանի հետ համաձայնեցնելով տվել է այդպիսի այցելության համաձայնություն:

63.Երրորդ երկրի իրավասու մարմնի հարցմամբ, արտագնա ստուգման անցկացման ժամանակ Եվրասիական տնտեսական միությունը կարող է անցկացնել ստուգում անցկացվող կազմակերպությունում արտադրվող ստուգման ենթակա ապրանքների և նրա կողմից օգտագործվող հումքի նմուշառում:

64.Կազմակերպություն այցի ավարտին տեսուչները, երրորդ երկրի իրավասու մարմնի ներկայացուցչի կամ կազմակերպության ղեկավարության հարցմամբ ներկայացնում է տվյալներ բացահայտված անհամապատասխանությունների վերաբերյալ և տալիս խորհուրդներ դրանց վերացմանն ձեռնարկվելիք միջոցառումների համար՝ անվտանգության պատշաճ մակարդակի հասնելու նպատակով: Մինչև տեսուչների մեկնելը երրորդ երկրից, կազմակերպության ղեկավարությունը անձամբ կամ երրորդ երկրի իրավասու մարմնի միջոցով կարող է տեղեկացնել բացահայտված թերությունների վերացման համար իրականացվող միջոցառումների մասին: Ստուգման մասնակիցները կորող են ընդունել այդ տեղեկատվությունը ի գիտություն և հաշվի առնել նախնական հաշվետվությունը կազմելիս:

65.Համատեղ ստուգումների ավարտից հետո մեկ ամսվա ընթացքում երրորդ երկրում ստուգումներ իրականացրած Կողմի լիազոր մարմինը հրապարակում է նախնական հաշվետվություն համատեղ ստուգումների վերաբերյալ և այն ներկայացնում երրորդ երկրի իրավասու մարմին:

66.Երրորդ երկրի իրավասու մարմինը կարող է մեկ ամսվա ընթացքում կարող է ներկայացնել նախնական հաշվետվության վերաբերյալ լրացուցիչ տեղեկություններ, բացատրություններ ներառելով տվյալներ բացահայտված թերությունների վերացմանը ուղղված միջոցառումների վերաբերյալ:

67.Կողմի /Կողմերի/ լիազորված մարմինը /մարմինները/ իրականացնում է ստացված տեղեկությունների գնահատում և մեկ ամսվա ընթացքում նախապատրաստում և հրապարակում վերջնական հաշվետվություն:

68.Վերջնական հաշվետվությունը պարունակում է եզրակացություններ և խորհուրդներ՝ երրորդ երկրների կազմակերպությունների ռեեստրում ներառելու միջոցառումների վերաբերյալ:

69.Կողմի լիազոր մարմինը որոշում է կայացնում կազմակերպությունները երրորդ երկրների կազմակերպությունների ռեեստրում ընդգրկելու վերաբերյալ և հրապարակում երրորդ երկրների կազմակերպությունների նորացված ռեեստրում: Վերջինս երրորդ երկրների իրավասու մարմնին և Կողմերի լիազորված մարմիններին տեղեկացնում է Եվրասիական տնտեսական միության կոմիտեի կայացրած որոշումների վերաբերյալ որոշումը ընդունելուց հետո հինգ աշխատանքային օրվա ընթացքում, տեղեկատվությամբ նամակ է ուղարկում :

70. Երրորդ երկրների կազմակերպությունների ռեեստրում նոր ընդգրկված կազմակերպությունները երրորդ երկրների նորացված ռեեստրում հրապարակման օրվանից կարող են Եվրասիական տնտեսական միություն արտահանել ստուգման ենթակա արտադրանքը, որը արտադրվել է արտագնա ստուգման օրվանից առաջ, եթե ավելի վաղ առաքման ամսաթիվը նշված չէ որոշման մեջ:

VI. Արտագնա տեսչական ստուգման արդյունքում երրորդ երկրների կազմակերպությունների Ռեեստրում ներառված Երրորդ երկրների կազմակերպությունների համատեղ ստուգում

71. Երրորդ երկրների կազմակերպությունների ռեեստրում ներառված կազմակերպության արտագնա տեսչական կրկնակի ստուգումը անցկացվում է երրորդ երկրների ռեեստրում նրանց գտնվելու հաստատման նպատակով: Կրկնակի ստուգման հիմքերը հետևյալն են.

1) երրորդ երկրների կազմակերպությունների ռեեստրում ներառված երրորդ երկրի կազմակերպությունների ընտրովի ստուգում.

2) երրորդ երկրի իրավասու մարմնի դիմումը՝ ԵՏՄ տարածք կազմակերպության կողմից արտադրված վերահսկման ենթակա ապրանքների արտահանումը վերսկսելու համար.

3) ԵՏՄ պահանջներին անհամապատասխանության վերաբերյալ կասկածանքի.

4) Տվյալ կազմակերպության կողմից ԵՏՄ տարածք ներկրվող ստուգման ենթակա ապրանքների անհամապատասխանության հայտնաբերման դեպքում:

72. Երրորդ երկրի տարածքում կրկնակի ստուգում կարելի է անցկացնել երրորդ երկրի իրավասու մարմնի կամ Կողմի լիազոր մարմնի դիմումով:

73. Կողմի լիազոր մարմինը 71-րդ կետի 2-րդ ենթակետով սահմանված դեպքում կարող է հետաձգել կրկնակի ստուգումը ռեսուրսների (դրամական, մարդկային և այլ) բացակայության դեպքում:

74. Կրկնակի ստուգման ծախսերը 71-րդ կետի 1-ին, 3-րդ և 4-րդ ենթակետերով սահմանված դեպքերում կատարվում են է Կողմի բյուջեի համապատասխան միջոցների հաշվին:

75. Կրկնակի ստուգման ծախսերը 71-րդ կետի 2-րդ ենթակետով նախատեսված դեպքում կատարվում են Կողմի բյուջեի համապատասխան միջոցների հաշվին, եթե յուրաքանչյուր նշված դեպքի համար այլ համաձայնություն չկա:

76. Կրկնակի ստուգման ժամկետը չի գերազանցում Կողմի իրավասու մարմնի հետ համաձայնեցված ժամկետը, իսկ կազմակերպությունում արտագնա տեսչական

ստուգումը 5 (հինգ) աշխատանքային օրը:

77.Կրկնակի ստուգման ավարտից հետո մեկ ամսվա ընթացքում ստուգում իրականացնող երրորդ երկրում Կողմի լիազոր մարմինը հրապարակում է ստուգման նախնական զեկույցը և ներկայացնում երրորդ երկրի իրավասու մարմնին:

78.Երրորդ երկրի իրավասու մարմինը երկու ամսվա ընթացքում կարող է ներկայացնել լրացուցիչ տեղեկատվություն (ներառյալ թերությունների վերացման համար ձեռնարկված միջոցառումների վերաբերյալ), և նախնական զեկույցի վերաբերյալ մեկնաբանություններ:

79.Կողմի (կողմերի) լիազոր մարմինը իրականացնում է ներկայացված տեղեկատվության գնահատում, և երկու ամսվա ընթացքում պատրաստում և հրապարակում վերջնական զեկույց:

80.Վերջնական զեկույցը պարունակում է յուրաքանչյուր կրկնակի ստուգման ենթարկված կազմակերպության վերաբերյալ եզրակացություն:

81. Եզրակացությունը կարող է լինել

1) 71-րդ կետի 2-րդ ենթակետով նախատեսված դեպքում՝

ա. արտահանման ժամանակավորապես սահմանափակումը անփոփոխ է,
բ. արտահանումը վերականգնված է:

2) 71-րդ կետի 1-ին, 3-րդ և 4-րդ ենթակետերով նախատեսված դեպքերում՝

ա. կազմակերպությունը շարունակում է արտահանումը,
բ. արտահանումը ժամանակավորապես սահմանափակված է:

82.Վերջնական զեկույցը իր մեջ պարունակում է հայտնաբերված անհամապատասխանությունների վերացման վերաբերյալ առաջարկություններ, որոնք կազմակերպության կողմից իրականացվում են արտահանումը վերականգնելու համար:

83.Կողմի լիազոր մարմինը առանց անհիմն ձգձգումների որոշում է ընդունում երրորդ երկրների կազմակերպությունների ռեեստրում փոփոխություններ կատարելու վերաբերյալ և որի մասին տեղեկացնում է երրորդ երկրների լիազոր մարմիններին, Կողմերի լիազոր մարմիններին և ԵՏՄ հանձնաժողովին:

84.Երրորդ երկրների կազմակերպությունների ռեեստրի փոփոխությունը ԵՏՄ հանձնաժողովի կողմից հրապարակվում է առանց անհիմն ձգձգման:

85.Երրորդ երկրների կազմակերպությունների ռեեստրի լրացման հրապարակման օրվանից կազմակերպությունը կարող է վերականգնել ստուգման ենթակա այն ապրանքների արտահանումը որոնք արտադրվել են կրկնակի ստուգմից հետո, եթե այլ բան նախատեսված չէ:

**VII. Երրորդ երկրի իրավասու մարմնի երաշխիքի հիման վրա
Երրորդ երկրի կազմակերպությունների ռեեստրում ընդգրկված երրորդ
երկրների կազմակերպությունների համատեղ ստուգումներ իրականացումը**

86. Արտագնա տեսչական ստուգումը, որը իրականացվում է երրորդ երկրների այն կազմակերպություններում, որոնք ընդգրկվել են Երրորդ երկրների կազմակերպությունների ռեեստրում երրորդ երկրի իրավասու մարմնի երաշխիքների հիման վրա (այսուհետ՝ կրկնակի ստուգում) իրականացվում է Երրորդ երկրի կազմակերպությունների ռեեստրում ընդգրկված կազմակերպությունների պատահական ընտրության եղանակով, որի նպատակն է հաստատել երրորդ երկրի իրավասու մարմնի տրամադրած երաշխիքների հավաստիությունը:

87. Երրորդ երկրի տարածքում կրկնակի ստուգումները իրականացվում են Կողմի լիազոր մարմին ներկայացված հարցման արդյունքում:

88. Կրկնակի ստուգումների անցկացման ծախսերը իրականացվում է Կողմերի բյուջեի համապատասխան միջոցներով:

89. Կրկնակի ստուգման անցկացման ժամանակը չի կարող գերազանցել այն ժամանակահատվածը, որը նախապես համաձայնեցվել է երրորդ երկրի իրավասու մարմնի հետ, իսկ կոնկրետ կազմակերպությունում առավելագույնը հինգաշխատանքային օր:

90. Կրկնակի ստուգումը իրականացվում է 5-րդ գլխով սահմանված կարգով:

91. Երրորդ երկրում կրկնակի ստուգման ավարտից հետո երկու ամսվա ընթացքում ստուգումն իրականացրած Կողմի լիազոր մարմինը հրապարակում է ստուգման մասին նախնական հաշվետվություն և այն ներկայացնում երրորդ երկրի իրավասու մարմին:

92. Երրորդ երկրի իրավասու մարմինը երկու ամսվա ընթացքում կարող է ներկայացնել լրացուցիչ տեղեկատվություն (ներառյալ հայտնաբերված թերությունները վերացնելու ուղղությամբ ձեռնարկված միջոցառումների), և նախնական հաշվետվության վերաբերյալ մեկնաբանություններ :

93. Կողմի (կողմերի) լիազոր մարմինը երկու ամսվա ընթացքում իրականացնում է ստացված տեղեկատվության գնահատում, պատրաստում և հրապարակում է վերջնական հաշվետվությունը:

94. Վերջնական հաշվետվությունը պարունակում է եզրակացություն երրորդ երկրի իրավասու մարմնի կողմից տրված երաշխիքի հիմնավորվածության մասին, որտեղ նշվում են՝

1)Երաշխիքները համարվում են հիմնավորված.

2) Երաշխիքները համարվում են չհիմնավորված:

95. Վերջնական հաշվետվությունը պարունակում է եզրակացություններ, որի հիման վրա կազմակերպությունը կարող է շարունակել արտահանումը կամ կազմակերպության արտահանումը ժամանակվորապես սահմանափակվում է:

96. Վերջնական հաշվետվությունը պարունակում է հայտնաբերված թերությունները վերացմանն ուղղված միջոցառումների վերաբերյալ առաջարկություններ (երաշխիքների չհիմնավորված լինելու մասին եզրակացության դեպքում), որոնք պետք է իրակացվեն երրորդ երկրի իրավասու մարմնի կամ կազմակերպության կողմից արտահանումը վերսկսելու համար:

97. Կողմի լիազոր մարմինը առանց անհիմն ձգձգումների որոշում է կայացնում Երրորդ երկրի կազմակերպությունների Ռեեստրում փոփոխություններ կատարելու մասին, որի վերաբերյալ տեղեկացնում է երրորդ երկրի իրավասու մարմնին, մյուս Կողմերի լիազոր մարմիններին, ԵՏՄՀ-ին:

98. Երրորդ երկրի կազմակերպությունների Ռեեստրում փոփոխությունները ԵՏՄՀ-ի կողմից կատարվում են առանց անհիմն հետաձգումների:

VIII. ԵՏՄ կազմակերպությունների Ռեեստրում ընդգրկելու նպատակով Կողմերի կազմակերպությունների համատեղ ստուգումներ

99. Կազմակերպությունների համատեղ ստուգումը իրականացվում է ԵՏՄ կազմակերպությունների Ռեեստրում ընդգրկելու նպատակով, բացառությամբ 115 կետում նշված դեպքի:

100. Համտեղ ստուգումը իրականացվում է կազմակերպության դիմումի հիման վրա:

101. Կազմակերպության դիմումը ներկայացվում է Կողմի լրագոր մարմնին: Համատեղ ստուգման ծախսերը հոգում է կողմերիբյուջեի համապատասխան միջոցների հաշվին, եթե Կողմի օրենսդրությամբ, որի տարածքում անցկացվելու է ստուգումը, այլ բան չի պահանջում:

102. Ստուգվող կազմակերպությունում արտագնա ստուգման տևողությունը չի գերազանցում հինգ աշխատանքային օրը:

103. Համատեղ ստուգումը պլանավորող կողմերի լիազոր մարմինները ոչ ուշ քան այն սկսելուց մեկ ամիս առաջ (եթե Կողմերի լիազոր մարմինների կողմից ավելի կարճ ժամկետ չի նախատեսվել) մյուս կողմերի լիազոր մարմիններին տեղեկացնում է պլանավորված ստուգման իրականացման համար տեսուչների խումբ կազմելու և համատեղ ստուգում անցկացնելու ժամկետը որոշելու վերաբերյալ: Մյուս կողմերի լիազոր մարմինները նախատեսվելիք համատեղ ստուգման մասին

տեղեկանալուց հետո ոչ ուշ քան երկու շաբաթվա ընթացքում ուղարկում են պատասխան, որով մերժում են ստուգման մասնակցությունը կամ տալիս են մասնակցության համաձայնություն և ստուգմանը մասնակից տեսուչների տվյալները: Նշված ժամկետում պատասխան չներկայացնելը դիտվում է որպես ստուգման մասնակցության մերժում:

104. Կողմի տարածքում գտնվող կազմակերպությունները կարող են ընդգրկվել ԵՏՄ կազմակերպությունների ռեեստրում առանց համատեղ ստուգման իրականացման այն դեպքերում, երբ բոլոր Կողմերի լիազորված մարմինների միաձայն համաձայնեցված որոշման հիման վրա տվյալ կազմակերպության կողմից արտադրված վերահսկման ենթակա ապրանքների մատակարարման հետ կապված ռիսկը գնահատվում է որպես թույլատրելի:

105. Կազմակերպության համատեղ ստուգում կարող է իրականացվել Կողմերից մեկի տեսուչի կողմից, եթե մյուս Կողմերը չեն պատասխանում հարցմանը կամ մերժում են ստուգման մասնակցությունը: Կողմերը, որոնք չեն մասնակցել համատեղ ստուգմանը, ընդունում են այն որոշումը, որը կայացվել է Կողմի լիազոր մարմնի կատարած ստուգման արդյունքների հիման վրա:

106. Տեսուչը կազմակերպությունում իրականացնում է հետևյալ փաստաթղթերի վերլուծություն՝

- 1) գործունեության տեսակի.
- 2) կազմակերպության ծրագրի.
- 3) արտադրական հոսքագծի և ապրանքների վերահսկողության.
- 4) կազմակերպության կառուցվածքային և տեխնոլոգիական բնութագրերի.
- 5) արտադրության ծավալի և վերահսկվող ապրանքների զարգացման.
- 6) հսկվող ապրանքների արտադրության անվտանգության ապահովման համար առկա և կիրառվող պաշտոնական վերահսկողության.
- 7) կազմակերպության տեղակայման վարչական տարածքում համաճարակային իրավիճակի:

107. Արտագնա տեսչական ստուգումների ժամանակը տեսուչը՝

- 1) այցելում է ստուգվող կազմակերպության այլ մասնաշենքեր և ենթակառուցվածքային օբյեկտներ.
- 2) ուսումնասիրում է դրանց համապատասխանությունը ԵՏՄ պահանջներին.
- 3) ստուգում է կիրառվող ստուգումների կամ ինքնաստուգումների մեթոդներն ու միջոցները.
- 4) կատարում է այլ գործողություններ, որոնք անհրաժեշտ են սույն կարգի նպատակների իրականացման համար:

108. Արտագնա տեսչական ստուգումների ժամանակ տեսուչը ուսումնասիրում է

տվյալ կազմակերպության տեղնուլոգիական գործընթացների համապատասխանությունը ԵՏՄ պահանջներին:

109. Արտագնա տեսչական ստուգումների ժամանակ տեսուչները կարող են այցելել նաև այն կազմակերպություններ, որոնք հույժ են մատակարարում ստուգվող կազմակերպությանը:

110. Արտագնա տեսչական ստուգումների ժամանակ կարող է իրականացվել ստուգվող այն ապրանքների նմուշառում, որոնք որպես հույժ մատակարարվում են ստուգվող կազմակերպությանը:

111. Այցի ավարտին կազմակերպության ղեկավարության պահանջով ներկայացվում է բացահայտված անհամապատասխանությունները և տրվում դրանց վերացման ցուցումներ:

112. Համատեղ ստուգման ավարտից հետո ստուգում իրականացնող Կողմի լիազոր մարմինը հրապարակում է ստուգման մասին հաշվետվությունը և այն տրամադրում է ստուգվող կազմակերպությանը:

113. Կազմակերպությունը երկու շաբաթվա ընթացքում կարող է ներկայացնել լրացուցիչ մեկնաբանություններ և տեղեկատվություն նախնական հաշվետվության վերաբերյալ:

114. Կողմի լիազոր մարմինը գնահատում է ստացված տեղեկատվությունը և որոշում կայացնում կազմակերպությանը ԵՏՄ կազմակերպությունների ռեեստրում ընդգրկելու վերաբերյալ, և մեկ ամսվա ընթացքում կայացրած որոշման մասին տեղեկացնում կազմակերպությանը, մյուս Կողմերին և ԵՏՄՀ-ին:

115. Այն դեպքում, եթե Եվրասիական տնտեսական Միության հանձնաժողովի որոշմամբ կողմերից մեկի անասնաբուժական վերահսկողության համակարգը ճանաչվում է համարժեք, այդ Կողմի տարածքում տեղակայված կազմակերպությունները ,առանց համատեղ ստուգում իրականացնելու, տվյալ Կողմի լիազոր մարմնի ներկայացրած տեղեկատվության հիման վրա ԵՏՄՀ-ի կողմից գրանցվում են ԵՏՄ կազմակերպությունների ռեեստրում:

116. ԵՏՄՀ-ն առանց անհիմն ձգձգումների հրապարակում է ԵՏՄ կազմակերպությունների նորացված ռեեստրը:

117. Այն կազմակերպությունները, որոնք կրկին գրանցվել են ԵՏՄ կազմակերպությունների ռեեստրի ԵՏՄ կազմակերպությունների նոր ռեեստրի հրապարակման պահից կարող են իրականացնել վերահսկման ենթակա այն ապրանքների մատակարարում, որոնք արտադրվել են արտագնա տեսչական ստուգումը սկսելուց հետո, իսկ 115-րդ կետում նշված դեպքում ` այն պահից սկսած, երբ Կողմի լիազոր մարմինը ԵՏՄՀ-ին տեղեկացնում է ԵՏՄ կազմակերպությունների ռեեստրում կազմակերպության ընդգրկվելու մասին:

IX. Կողմերի տարածքում ԵՏՄ կազմակերպությունների ռեեստրում գրանցված կազմակերպությունների համատեղ ստուգում

118. ԵՏՄ կազմակերպությունների ռեեստրում ընդգրկված կազմակերպությունների համատեղ ստուգումը իրականացվում է ըստ անհրաժեշտության և կողմերի փոխադարձ պայմանավորվածությամբ հետևյալ դեպքերում.

1) Միասնական անասնաբուժական պահանջներին վերահսկվող օբյեկտներում արտադրված վերահսկման ենթակա ապրանքներում կրկնակի անհամապատասխանության հայտնաբերման.

2) ստուգման օբյեկտի տեղակայման տարածքում կարանտինի դադարեցման.

3) եթե ստուգման օբյեկտը գտնվում է այն տարածքում, որը սահմանամերձ է կարանտինի մեջ գտնվող տարածքին:

119. Համատեղ ստուգման անցկացման հետ կապված ծախսերը իրականացվում է Կողմերի բյուջեի համապատասխան միջոցների հաշվին, եթե կազմակերպության գտնվելու Կողմի օրենսդրությամբ այլ բան նախատեսված չի:

120. Կազմակերպությունում արտագնա ստուգման տևողությունը չի գերազանցում հինգ աշխատանքային օրը:

121. Կազմակերպությունում արտագնա ստուգումը իրականացվում է 8-րդ գլխում սահմանված կարգով:

122. Կողմի լիազոր մարմինը, որը վարում է տվյալ Կողմի կազմակերպությունների ռեեստրը, ԵՏՄՀ-ի կողմից սահմանված կարգով և ձևով ԵՏՄՀ է ներկայացնում տեղեկատվություն ԵՏՄ կազմակերպությունների ռեեստրի վերաբերյալ, որպեսզի այն հասանելի դարձնի ԵՏՄ արտաքին և փոխադարձ առևտրի ինտեգրված տեղեկատվական համակարգի սահմաններում(այսուհետ՝ԱՓԱԻՏ) :

123. Կազմակերպությունը ԵՏՄ կազմակերպությունների Ռեեստրում ընդգրկելուց հետո Կողմի լիազոր մարմինը կարող է իրականացնել այդ կազմակերպության կողմից արտադրվող վերահսկման ենթակա ապրանքների մոնիթորինգ: Մոնիթորինգը իրականացվում է ԵՏՄ նորմատիվ ակտերի և Կողմի օրենսդրությանը համապատասխան և ներառում է՝ լաբորատոր մոնիթորինգ, կլինիկական մոնիթորինգ (միայն կենդանիների մատակարարման ժամանակ) անասնաբուժական ուղղակցող փաստաթղթերի ճիշտ ձևակերպման մոնիթորինգ և ԵՏՄ տարածքում շրջանառության մեջ գտնվող վերահսկման ենթակա ապրանքների ճիշտ մակնշման մոնիթորինգ:

**ՄԻԱՍՆԱԿԱՆ ԸՆԹԱՑԱԿԱՐԳ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՔՍԱՅԻՆ ՍԱՀՄԱՆԻՆ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔՈՒՄ ԱՆԱՍՆԱՔՈՒԺԱԿԱՆ
ՎԵՐԱՀՍԿՈՂՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ**

I. Կիրառման ոլորտը

1. Հայաստանի Հանրապետության մաքսային սահմանին և Հայաստանի Հանրապետության տարածքում անասնաբուժական վերահսկողության իրականացման միասնական ընթացակարգով (այսուհետ՝ ընթացակարգ) կարգավորվում է Հայաստանի Հանրապետության մաքսային սահմանին և Հայաստանի Հանրապետության տարածքում անասնաբուժական վերահսկողության իրականացման հետ կապված հարաբերությունները:

2. Սույն ընթացակարգի պահանջները կիրառվում են Հայաստանի Հանրապետության տարածքում անասնաբուժական պետական վերահսկողության ենթակա ապրանքների միասնական ցանկում ներառված ապրանքների (այսուհետ՝ վերահսկման ենթակա ապրանքներ) նկատմամբ: Հայաստանի Հանրապետության տարածքում անասնաբուժական պետական վերահսկողության ենթակա ապրանքների միասնական ցանկը հաստատվում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարության որոշմամբ:

3. Վերահսկման ենթակա ապրանքների արտադրություն, վերամշակում և(կամ) պահպանում իրականացնող կազմակերպությունների և անհատների վերաբերյալ հսկողությունը (վերահսկողությունն) իրականացվում է օրենքով սահմանված կարգով:

4. Սույն կարգի պահանջները պարտադիր են կատարման Եվրասիական տնտեսական միության անդամ պետությունների (այսուհետ՝ Կողմեր) գործադիր իշխանության մարմինների, Կողմերի պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, իրավաբանական անձանց, անհատ ձեռնարկատերերի և քաղաքացիների (այսուհետ՝ կազմակերպություններ և ֆիզիկական անձինք) համար, որոնց գործունեությունը կապված է վերահսկման

ենթակա ապրանքների արտադրության, վերամշակման, պահպանման, օգտահանման, ոչնչացման, տեղափոխման (փոխադրման), իրացման հետ՝ տրանսպորտի և առաքման բոլոր միջոցներով:

II. Սույն ընթացակարգում օգտագործվող հասկացությունները

5. Սույն ընթացակարգում օգտագործվում են հետևյալ հասկացությունները.

1) **անասնաբուժասանիտարական կանոններ՝** նորմատիվ փաստաթղթեր, որոնք սահմանում են միասնական անասնաբուժական (անասնաբուժասանիտարական) պահանջներ, ինչպես նաև զրոհիգիենիկ չափանիշներ, որոնց պահպանմանը չիտուելը կենդանիների, մարդկանց և կենդանիների համար ընդհանուր վարակիչ հիվանդությունների առաջացման և տարածման սպառնալիք է առաջացնում.

2) **միասնական անասնաբուժական պահանջներ՝** վերահսկման ենթակա ապրանքներին ներկայացվող պահանջներ, որոնք ուղղված են Հայաստանի Հանրապետության տարածք կենդանիների վարակիչ հիվանդությունների՝ այդ թվում մարդու և կենդանիների համար ընդհանուր հիվանդությունների հարուցիչների և անասնաբուժասանիտարական տեսանկյունից վտանգավոր կենդանական ծագման ապրանքների (արտադրանքի) ներմուծման (ներթափանցման) և տարածման կանխարգելմանը.

3) **անասնաբուժական սերտիֆիկատ՝** լիազոր մարմնի կողմից տեղափոխման (փոխադրման) ենթակա վերահսկվող ապրանքի համար տրվող փաստաթուղթ, որով հավաստում է վերջինիս անասնաբուժասանիտարական անվտանգությունը և ապրանքի արտադրության վարչական տարածքի ապահովությունը կենդանիների վարակիչ հիվանդությունների՝ այդ թվում մարդու և կենդանիների համար ընդհանուր հիվանդությունների նկատմամբ.

4) **սահմանային հսկողության կետ՝ լիազոր մարմնի սահմանային հսկիչ կետ (այսուհետ՝ ՍՀԿ)՝** լիազոր մարմնի կառուցվածքային ստորաբաժանում, որը իրականացնում է սահմանային անասնաբուժական հսկողություն Հայաստանի Հանրապետության սահմանի անցակետերում և Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված այլ վայրերում.

5) **ներմուծող երկիր՝** ապրանքները ստացող երկիր.

6) **արտահանող երկիր՝** երկիր, որտեղից ապրանքները ուղղվում են ներմուծող երկիր.

7) **ապրանքների տարանցիկ փոխադրում՝** Հայաստանի Հանրապետության մաքսային տարածքով ապրանքների տեղափոխում (փոխադրում), որոնց ուղարկման և ստացման վայրերը (կետերը) գտնվում են Հայաստանի

Հանրապետության տարածքից դուրս.

8) **վերահսկվող ապրանքների ներմուծման (արտահանման) կամ տարանցիկ փոխադրման թույլտվություն՝** փաստաթուղթ, որը սահմանում է ներկրման և տարանցման դեպքում ապրանքների օգտագործման կարգը և պայմանները, ելնելով արտահանող երկրների անասնահամաճարակային (էպիզոոտիկ) իրավիճակից՝ տրված լիազորված մարմնի պաշտոնատար անձի կողմից.

9) **անասնահամաճարակային վիճակ՝** որոշակի տարածքում անասնաբուժասանիտարական իրավիճակը կոնկրետ նշված ժամանակահատվածում, որը բնորոշվում է կենդանիների հիվանդությունների առկայությամբ, դրանց տարածվածությամբ և հիվանդացության մակարդակով.

10) **կարանտին միջոցառումներ՝** հատուկ և կազմակերպչատնտեսական միջոցառումների համալիր, որն ուղղված է կենդանիների վարակիչ հիվանդությունների՝ այդ թվում մարդու և կենդանիների համար ընդհանուր հիվանդությունների օջախների տեղայնացմանը և վերացմանը.

11) **անասնաբուժական օգտագործման դեղամիջոցներ (այսուհետ՝ դեղամիջոցներ)՝** նյութեր, որոնք օգտագործվում են կենդանիների հիվանդությունների կանխարգելման, ախտորոշման և բուժման նպատակով, սինթետիկ կամ կենսաբանական տեխնոլոգիաների կիրառմամբ ստացված են արյունից, արյան պլազմայից, ինչպես նաև կենդանիների օրգաններից, բույսերից, հանքանյութերից, նաև նյութեր բուսական, կենդանական կամ սինթետիկ ծագման նյութերը, որոնք օժտված են դեղաբանական ակտիվությամբ.

12) **կեր՝** բուսական, կենդանական, հանքային, քիմիական և մանրէաբանական ծագման մթերք, այդ թվում դրանց խառնուրդները, որոնք օգտագործվում են բոլոր տեսակի կենդանիների կերակրման համար կամ որպես կերերի արտադրության բաղադրիչներ.

III. Ընդհանուր դրույթներ

6. Անասնաբուժության բնագավառում պետական վերահսկողություն իրականացնող լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձինք ծառայողական պարտականությունները կատարում են ծառայողական վկայականի առկայությամբ և ծառայողական համազգեստով:

7. Հայաստանի Հանրապետության մաքսային սահմանով վերահսկվող ապրանքների տեղափոխումը (փոխադրումը) թույլատրվում է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված, այդ նպատակների համար նախատեսված անցակետերում կամ այլ վայրերում, որոնք հագեցվում են

անասնաբուժական հսկողության միջոցներով և սարքավորումներով:

8. Հայաստանի Հանրապետության ռազմական տրանսպորտային միջոցների անցակետերում, ռազմական թռիչքադաշտերում և այլ վայրերում Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության նախարարության կողմից կազմակերպվում են անասնաբուժական հսկողության ՍՀԿ-ներ:

9. ՍՀԿ-ի պաշտոնատար անձինք Հայաստանի Հանրապետության մաքսային սահմանի անցակետերում վերահսկվող ապրանքների ներմուծման ժամանակ իրականացնում են անասնաբուժական հսկողություն (վերահսկողություն) անկախ ապրանքի նշանակման վայրի:

10. Վերահսկվող ապրանքները ներմուծման, տարանցիկ փոխադրման, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետության տարածքում տեղափոխման ժամանակ փոխադրման ամբողջ ընթացքում ուղեկցվում են անասնաբուժական սերտիֆիկատներով, որոնք տրվում են Հայաստանի Հանրապետության լիազորված պետական կառավարման մարմնի պաշտոնատար անձանց կողմից և արտահանող երկրների լիազոր մարմինների կողմից:

11. Վերահսկվող ապրանքները Հայաստանի Հանրապետության տարածքի սահմաններում տեղափոխվում են Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությանը համապատասխան:

12. Ներմուծվող վերահսկվող ապրանքների անասնաբուժական սերտիֆիկատները կազմվում են ռուսերեն, ինչպես նաև արտահանող երկրի լեզվով և(կամ) անգլերեն:

13. Հայաստանի Հանրապետության տարածք ներմուծվող վերահսկվող ապրանքների օգտագործման պայմանների որոշումը (պահում, վերամշակում, որպես կենդանիների անասնակեր օգտագործում, հետ վերադարձ, օգտահանում, ոչնչացում և այլն) և նմուշառումը իրականացնում է լիազոր մարմինը:

14. Անասնաբուժական հսկողություն (վերահսկողություն) իրականացնելիս Միասնական անասնաբուժական պահանջներին համապատասխանությունը հավաստող անասնաբուժական հավաստագրերի ձևակերպման համար հիմք են ընդունվում Հայաստանի Հանրապետության ազգային հավատարմագրման համակարգերում հավատարմագրված և Եվրասիական տնտեսական միության սերտիֆիկացման և փորձարկման լաբորատորիաների /կենտրոնների/ միասնական ռեեստրում ներառված լաբորատորիաներում կատարված լաբորատոր փորձարկումների /հետազոտությունների/ արձանագրությունները:

15. Անասնաբուժական հավաստագրերի, այլ ուղեկցող անասնաբուժական փաստաթղթերի ձևակերպման և բոլոր տեսակի անասնաբուժական հսկողություն անցկացնելու ծախսերի ֆինանսավորումն իրականացվում է Հայաստանի

Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

16. Միջազգային փոխադրումներ, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետության մաքսային տարածքով վերահսկվող ապրանքների տեղափոխում (փոխադրում) իրականացնելիս անձինք, որոնք մեղավոր են համապատասխան գործունեության բնագավառում միասնական անասնաբուժական պահանջների խախտման համար, կրում են պատասխանատվություն Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված կարգով: Միասնական անասնաբուժական պահանջների բացահայտված խախտումների վերաբերյալ կազմվում է ակտ, որի ձևը հաստատում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը:

17. Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային տարածքում անասնաբուժության մեջ օգտագործվող դեղամիջոցների և կերային հավելումների ներմուծումը, փոխադրումը և օգտագործումը իրականացվում է լիազոր մարմնի կողմից դրանց գրանցման դեպքում:

18. Հայաստանի Հանրապետությունը փոխադարձաբար ճանաչում է Եվրասիական տնտեսական միության անդամ երկրների անասնաբուժության մեջ օգտագործվող դեղամիջոցների և կերային հավելումների գրանցման արդյունքները:

19. Անասնաբուժության մեջ օգտագործվող դեղամիջոցների, ինչպես նաև քիմիական և մանրէաբանական սինթետիկ կերային հավելումների ներմուծումը, փոխադրումը և օգտագործումը իրականացվում է առանց անասնաբուժական հավաստագրի, արտադրողի կողմից տրված դրանց որակը և անվտանգությունը հավաստող փաստաթղթի ուղեկցությամբ:

20. Ներմուծման, արտահանման և տարանցիկ փոխադրման ժամանակ վերահսկվող ապրանքների նկատմամբ իրականացվում են հսկողական հետևյալ միջոցառումները՝ փաստաթղթային և ֆիզիկական ստուգազննում, նմուշառում և լաբորատոր հետազոտություն:

21. Փաստաթղթայինը ներառում է՝

1) վերահսկվող ապրանքների անվտանգությունը հավաստող փաստաթղթերի ստուգում.

2) վերահսկվող ապրանքների ներմուծման (արտահանման) և տարանցիկ փոխադրման թույլտվության առկայություն.

3) տրված փաստաթղթերի բովանդակության համապատասխանությունը միասնական անասնաբուժական պահանջներին:

22. Ֆիզիկական ստուգազննումը ներառում է՝

1) վերահսկվող ապրանքների ստուգազննում և կենդանիների զննում.

2) ներկայացված փաստաթղթերի տվյալներին վերահսկվող ապրանքների համապատասխանության ստուգում. ուղեկցող փաստաթղթերում չնշված

վերահսկվող ապրանքների առկայության և անհամատեղելի ապրանքների համատեղ տեղափոխման բացառման նպատակով.

3) վերահսկվող ապրանքների փոխադրման համար հաստատված անասնաբուժասանիտարական պահանջներին տրանսպորտային միջոցների համապատասխանություն.

4) տեղափոխման (փոխադրման) պայմանների և ռեժիմի համապատասխանություն.

5) փաթեթավորման և մակնշման հաստատված պահանջներին համապատասխանություն:

23. Կենդանիների ներմուծման, արտահանման, տարանցիկ փոխադրման և Հայաստանի Հանրապետության տարածքում տեղափոխման (փոխադրման) ժամանակ ջրելատեղի և կերակրման կետերում յուրաքանչյուր խմբաքանակ ենթակվում է զննման: Հայաստանի Հանրապետության մաքսային սահմանի անցակետերում թույլատրվում է միայն փոխադրվող վերահսկվող ապրանքների հասանելի մասի ստուգազննում: Ստուգազննման արդյունքների հիման վրա կազմվում է համապատասխան ակտ, որի ձևը հաստատում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը

24. Լաբորատոր հսկողությունն իրականացվում է համապատասխան հավատարմագրված լաբորատորիաներում հետազոտությունների անցկացման միջոցով՝ փոխադրվող վերահսկման ենթակա ապրանքների ստուգազննման արդյունքում զգայորոշման փոփոխությունների աջահայտման և կենդանիների վարակիչ հիվանդությունների բացառման նպատակով:

25. Լաբորատոր հետազոտությունների նպատակով նմուշառումը իրականացվում է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

26. Սույն ընթացակարգի 20-րդ կետով սահմանված միջոցառումների իրականացման արդյունքների հիման վրա ՍՀԿ պաշտոնատար անձի կողմից վերահսկվող ապրանքների վերաբերյալ ընդունվում են հետևյալ որոշումներից մեկը՝

- 1) բացթողման մասին.
- 2) տեղաշարժը կասեցնելու մասին.
- 3) ներմուծումը արգելելու մասին.
- 4) վերադարձնելու մասին:

27. Վերահսկվող ապրանքի բացթողումը կամ տեղաշարժի կասեցումը կամ ներմուծման արգելքը կամ վերադարձը ձևակերպվում է ՍՀԿ պաշտոնատար անձի կողմից ապրանքն ուղեկցող անասնաբուժական և այլ փաստաթղթերի վրա Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից սահմանված ձևի

համապատասխան դրոշմակնիք դնելով:

28. Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային տարածք վերահսկման ենթակա ապրանքների ներմուծումը թույլատրվում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից սահմանվող անասնաբուժական վերահսկողության ենթակա օբյեկտների համատեղ ստուգումների և նմուշառման միասնական կարգի համաձայն վերահսկման ենթակա ապրանքների արտադրություն, վերամշակում և պահպանում իրականացնող անձանց և տնտեսավարող սուբյեկտների ռեեստրում գրանցված արտահանող կազմակերպություններից:

29. Սահմանակից երկրների տարածք գյուղատնտեսական կենդանիների չարտոնված անցման դեպքերում կողմերի լիազոր մարմինները ձեռնարկում են կենդանիների վերադարձմանն ուղղված միջոցներ կամ այլ միջոցներ՝ պահպանելով անասնաբուժասանիտարական պահանջները:

30. Կախված վերահսկման ենթակա ապրանքի տեսակից և վայրի կամ տարածքի անասնահամաճարակային իրավիճակից՝ մինչև բեռնումը և բեռնաթափումից հետո տրանսպորտային միջոցը (երկաթուղային վագոն, սառեցնող թափքեր, կոնտեյներներ և այլն) ենթարկվում է անասնաբուժասանիտարական մշակման և տրվում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից սահմանված ձևի փաստաթուղթ:

31. Կողմերի լիազորված մարմնի պետական անասնաբուժական վերահսկողություն իրականացնող պաշտոնատար անձանց գործողությունները կամ անգործությունը կարող են բողոքարկվել այն Կողմի օրենքով սահմանված կարգով, որի տարածքում կատարվել են գործողությունները կամ անգործությունը: Կողմերի լիազորված մարմինների պաշտոնատար անձանց որոշումները կարող են բողոքարկվել դատական կարգով:

IV. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔՈՒՄ ՎԵՐԱՀՍԿՎՈՂ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ ՏԵՂԱՓՈԽՄԱՆ (ՓՈԽԱԴՐՄԱՆ) ԴԵՊՔՈՒՄ ԱՆԱՍՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ

32. Եվրասիական տնտեսական մաքսային տարածքի սահմաններում մի Կողմի տարածքից մյուս կողմի տարածք տեղափոխման ամբողջ ընթացքում վերահսկման ենթակա ապրանքներն ուղեկցվում են Կողմերի լիազորված մարմինների պաշտոնատար անձանց կողմից տրված անասնաբուժական հավաստագրերով: Կողմի տարածքում վերահսկման ենթակա ապրանքները տեղափոխվում են Կողմի

օրենսդրությամբ նախատեսված կարգով:

33. Հայաստանի Հանրապետության մաքսային տարածքի սահմաններում բոլոր տեսակի փոխադրամիջոցներով վերահսկման ենթակա ապրանքների տեղափոխման գործընթացում (դրանց արտադրության և բեռնման ժամանակ) անասնաբուժական հսկողությունը իրականացվում է լիազոր մարմնի կողմից:

34. Վերահսկման ենթակա ապրանքների բեռնումը առանց անասնաբուժական հսկողության չի թույլատրվում:

35. Կենդանիների նկատմամբ անասնաբուժական հսկողությունն իրականացվում է դրանց բեռնման ժամանակ և ստացման վայրում՝ կենդանիներ ուղարկող և ստացող կազմակերպությունների տնտեսություններում կարանտին միջոցառումների պարտադիր իրականացմամբ:

36. Անասնաբուժական սերտիֆիկատի ձևակերպումը իրականացվում է բեռնման ժամանակ վերահսկվող ապրանքների ստուգազննման (զննման) և տրանսպորտային միջոցի անասնաբուժասանիտարական վիճակի գնահատման արդյունքների հիման վրա, վերահսկվող ապրանքի ծագման տարածքի անասնահամաճարակային իրավիճակի ապահովության և միասնական անասնաբուժական պահանջներին համապատասխանության պայմանով:

37. Եվրասիական տնտեսական միության տարածքում արտադրված (աճեցված) վերահսկման ենթակա ապրանքների անվտանգությունը հաստատող անասնաբուժական սերտիֆիկատների վերաձևակերպման ժամանակ և այդ նպատակով վերահսկվող ապրանքների կրկնակի լաբորատոր հետազոտություններ (փորձարկումներ) չի իրականացվում:

38. Եվրասիական տնտեսական միության տարածքում արտադրված վերահսկվող ապրանքի ստացման վայր ժամանումից հետո խմբաքանակի, ավելի մանր խմբաքանակների բաժանման դեպքում, վերաբեռնման վայրում լիազոր մարմնի կողմից ապրանքի նոր ստացողների համար տրվում է անասնաբուժական հավաստագրերի պատճեններ: Այդ պատճեններում (թերթի շրջադարց կողմում) ավելացվում են հետևյալ տվյալները՝ վերահսկվող ապրանքի և նոր տրանսպորտային միջոցի համապատասխանությունը անասնաբուժասանիտարական պահանջներին, փոխադրամիջոցի համարանիշը, նրա մեջ վերաբեռնված վերահսկման ենթակա ապրանքների քանակը, բեռը ստացողի անվանումը և գտնվելու վայրը, վերբեռնման ամսաթիվը: Այդ տվյալները վավերացվում են լիազոր մարմնի կնիքով և լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձի ստորագրությամբ: Անասնաբուժական հավաստագրի բնօրինակը պահվում է խմբաքանակի բաժանումը իրականացնող կազմակերպությունում: Միևնույն ստացողին ուղարկվող ապրանքի խմբաքանակի բաժանման դեպքում

անասնաբուժական հավաստագրի բնօրինակը նրան ուղարկվում է առաջին կամ վերջին տրանսպորտային միջոցի հետ:

V. ՎԵՐԱՀՍԿՎՈՂ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ ԱՐՏԱՀԱՆՄԱՆ ԴԵՊՔՈՒՄ ԱՆԱՍՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ

39. Վերահսկվող ապրանքների անասնաբուժական սերտիֆիկատների ձևակերպումն իրականացվում է լիազոր մարմնի կողմից Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով: Արտահանումն իրականացվում է ներմուծող երկրի անասնաբուժական օրենսդրության պահանջներին համապատասխան:

VI. ՎԵՐԱՀՍԿՎՈՂ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ ՆԵՐՄՈՒԾՄԱՆ ԴԵՊՔՈՒՄ ԱՆԱՍՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ

40. Հայաստանի Հանրապետության տարածք վերահսկվող ապրանքների ներմուծումն իրականացվում է լիազոր մարմնի կողմից տրվող ներմուծման թույլտվության առկայության դեպքում: Ներմուծման թույլտվության մեջ թույլտվության գործողության ժամկետը կազմում է օրացուցային տարվա կտրվածքով:

41. Լիազոր մարմնի կողմից վերահսկվող ապրանքների ներմուծումը թույլատրվում է՝ հաշվի առնելով վերահսկվող ապրանքների արտադրության (պահման) վայրի անասնահամաճարակային իրավիճակը և կազմակերպության կամ անձի երրորդ երկրների կազմակերպությունների միասնական ռեեստրում առկայությունը: Թույլտվության գործողության ժամկետը օրացուցային տարվա կտրվածքով է:

42. Վերահսկվող ապրանքների յուրաքանչյուր խմբաքանակ ներմուծվում է վերահսկվող ապրանքի ուղարկման երկրի լիազոր մարմնի կողմից տրված անասնաբուժական սերտիֆիկատի առկայության դեպքում:

43. Արտահանող երկրի անասնաբուժական սերտիֆիկատով ուղեկցվող վերահսկման ենթակա ապրանքների խմբաքանակի բաժանման ժամանակ, երբ առկա են մի քանի ստացողներ, լիազոր մարմնի կողմից կազմվում են արտահանող երկրի անասնաբուժական հավաստագրի բնօրինակի պատճեններ, որոնց մեջ, թերթի շրջադարց կողմում, լրացվում են հետևյալ տվյալները՝ վերահսկվող ապրանքի և տրանսպորտային միջոցի համապատասխանությունը անասնաբուժասանիտարական պահանջներին, փոխադրամիջոցի համարանիշը,

նրա մեջ վերաբեռնված վերահսկվող ապրանքների քանակը, բեռը ստացողի անվանումը և գտնվելու վայրը, վերաբեռնման ամսաթիվը: Այդ տվյալները վավերացվում են լիազոր մարմնի կնիքով և անասնաբուժական սերտիֆիկատի պատճեն ձևակերպող լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձի ստորագրությամբ: Նշված պատճենը կցվում է ապրանքը ուղեկցող փաստաթղթերին:

44. Անասնաբուժական սերտիֆիկատի բնօրինակը պահվում է խմբաքանակի մասնատում իրականացնող կազմակերպությունում:

45. Փաստաթղթային հսկողության ավարտից հետո իրականացվում է վերահսկման ենթակա ապրանքների ստուգազննում:

46. Ստուգազննման է ենթարկվում մսի և ձկան յուրաքանչյուր տաս խմբաքանակից ոչ ավելի, քան մեկը, վերահսկման ենթակա մյուս ապրանքների դեպքում՝ տվյալ ապրանքի յուրաքանչյուր քսան խմբաքանակից ոչ ավելի, քան մեկը: Կենդանի կենդանիների յուրաքանչյուր խմբաքանակը զննման է ենթարկվում, որի ժամանակ կենդանիների նույնականացման համարները (դաջվածքներ, չիպեր, ականջի պիտակներ, տարբերանշաններ և այլն) համեմատվում են անասնաբուժական սերտիֆիկատում նշվածների հետ:

47. Վերահսկման ենթակա ապրանքների ստուգազննման գործընթացում անասնաբուժասանիտարական պահանջների խախտումների բացահայտման դեպքում սահմանային հսկիչ կետերի պաշտոնատար անձի կողմից անընդմեջ ստուգազննման են ենթարկվում տվյալ կազմակերպության ապրանքներով բեռնված իրար հաջորդող հինգ տրանսպորտային միջոցները:

48. Այն դեպքերում, երբ ստուգազննման արդյունքում բացահայտվում են տեղափոխվող (փոխադրվող) վերահսկման ենթակա ապրանքների անվտանգությունը չերաշխավորող տեսանելի (ակնառու) փոփոխություններ, իրականացվում է նմուշառում և լաբորատոր փորձաքննություն:

49. Անասնաբուժական հսկողության արդյունքների հիման վրա ընդունվում են սույն կարգի 26-րդ կետով սահմանված որոշումների և ուղեկցող փաստաթղթերի վրա դրվում են Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից սահմանված ձևի համապատասխան դրոշմակնիքներ՝ «Ներմուծումը թույլատրվում է», «Ներկայացնել անասնաբուժական հսկողության» կամ «Վերադարձ», ինչից հետո ՍՀԿ պաշտոնատար անձը փաստաթղթերը վավերացնում է կնիքով և ստորագրությունով, նշելով իր ազգանունը և անվան սկզբնատառերը:

50. Ապրանքը վերադարձնելու մասին որոշման ընդունման դեպքում կազմվում են Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից սահմանված ձևի փաստաթղթեր:

51. Անցակետով տեղափոխման հաշվառման գրանցամատյանում վերահսկման

ենթակա ապրանքների տեղափոխման վերաբերյալ բոլոր անհրաժեշտ տվյալները լրացվում են՝ համաձայն Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից սահմանված ձևի և ներդրվում են հաշվետվության էլեկտրոնային համակարգում (դրա ներդրմանը զուգընթաց):

52. Սահմանի անցման կետերում հսկողության ավարտից հետո վերահսկման ենթակա ապրանքները ուղարկվում են նշանակման վայրեր, որտեղ իրականացվում է լիարժեք ստուգազննում: Անասնաբուժական հսկողության ավարտից հետո իրականացվում է արտահանող երկրի անասնաբուժական սերտիֆիկատի վերաձևակերպում, որի ժամանակ Եվրասիական տնտեսական միության անասնաբուժության սերտիֆիկատի և ուղեկցող փաստաթղթերի վրա դրվում են «Բաց թողումը թույլատրվում է» կամ «Բացթողումը չի թույլատրվում» դրոշմակնիքներ՝ համաձայն Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից սահմանված ձևերի և օգտագործման ցուցումների:

VII. ՎԵՐԱՀՍԿՂՎՈՂ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ ՏԱՐԱՆՑԻԿ ՓՈԽԱԴՐՄԱՆ ԴԵՊՔՈՒՄ ԱՆԱՍՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ

53. Կենդանիների տարանցիկ փոխադրման դեպքում լիազոր մարմնի կողմից տրվում է տարանցիկ փոխադրման թույլտվություն, որի մեջ նշվում է տարածքում փոխադրման երթուղին:

54. Սահմանային անցման կետերում վերահսկման ենթակա ապրանքների անասնաբուժական հսկողությունն իրականացվում է ապրանքատրանսպորտային բեռնազրի և/կամ անասնաբուժական սերտիֆիկատի ներկայացումից հետո:

55. Կենդանիների դեպքում փաստաթղթային ստուգազննման ավարտից հետո կատարվում է կենդանիների անասնաբուժական զննում, համեմատվում են անասնաբուժական սերտիֆիկատներում համարակալված կենդանիների նույնականացման համարները (դաջվածքները, չիպերը, ականջապիտակները, խարանները և այլն), ստուգվում են տեղափոխման պայմանները, կենդանիների առողջական վիճակը և նրանց հետագա տեղափոխման հնարավորությունը:

56. Վերահսկման ենթակա այլ ապրանքների տարանցիկ փոխադրումն իրականացվում է առանց ստուգազննման: Վերահսկման ենթակա ապրանքների՝ բացառությամբ կենդանիների տարանցիկ փոխադրման, ստուգազննումն անցակետում կատարվում է ապրանքների հայտարարագրի մեջ անհամապատասխանության վերաբերյալ տեղեկատվության առկայության ժամանակ:

57. Վերահսկողության արդյունքներով ՍՀԿ-ի պաշտոնատար անձն ընդունում է որոշում և ապրանքաուղեկցող փաստաթղթերի ու անասնաբուժական սերտիֆիկատի վրա Հայաստանի Հանրապետության մաքսային տարածք ներմուծման դեպքում դնում է դրոշմակնիք համաձայն Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից սահմանված ձևի՝ «Տարանցիկ փոխադրումը թույլատրվում է» կամ «Տարանցիկ փոխադրումը չի թույլատրվում», իսկ Հայաստանի Հանրապետության մաքսային տարածքը լքելիս համապատասխան սահմանային անցակետում դրվում է «Տարանցիկ փոխադրումն ավարտված է» կնիքը, որից հետո հավաստում է կնիքով և ստորագրությամբ՝ նշելով իր ազգանունը և սկզբնատառերը:

58. Տարանցիկ փոխադրման վերաբերյալ բոլոր անհրաժեշտ տվյալները գրանցվում են (արձանագրվում են) տարանցման փոխադրումների գրանցամատյանում՝ համաձայն Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից սահմանված ձևի և ներդրվում են էլեկտրոնային գրանցման համակարգում (դրա առկայության դեպքում):

59. Հայաստանի Հանրապետության մաքսային տարածքում տարանցիկ փոխադրման թույլտվություն ստացած վերահսկման ենթակա ապրանքների սեփականատերը պահպանում է սույն ընթացակարգի 40-52-րդ կետերի պահանջները:

**VIII. ՄԻԱՍՆԱԿԱՆ ԱՆԱՍՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԻՆ
ԱՆՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՔՈՎ ՏԵՂԱՇԱՐԺԸ ԺԱՄԱՆԱԿԱՎՈՐ
ԿԱՍԵՑՎԱԾ ՎԵՐԱՀՍԿՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ ԱՆԱՍՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ
ՀՍԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ**

60. Կասեցված վերահսկման ենթակա ապրանքի հետագա տեղաշարժի (վերադարձի) վերաբերյալ որոշում չընդունելու դեպքում վերահսկման ենթակա ապրանքի տեղաշարժը կասեցրած Կողմի լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձը պարտավոր է Կողմի օրենսդրության համաձայն անասնաբուժության ոլորտում պաշտոնատար անձին քանչորս ժամվա ընթացքում Կողմի լիազորված մարմնի էլեկտրոնային փոստին այդ մասին տեղեկացնել՝ նշելով վերահսկվող ապրանքների սեփականատիրոջը, տեղափոխման վայրը, արտահանվող երկիրը, անասնաբուժական սերտիֆիկատի համարը (կամ ապրանքի անվտանգությունը հաստատող այլ փաստաթուղթ), փոխադրամիջոցի տեսակը և նրա գրանցման համարը, (ավիա)թռիչքը, վերահսկվող ապրանքի շարժի դադարեցման պատճառը՝ համաձայն Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից սահմանված

ձևի:

61. Վերահսկման ենթակա ապրանքների տեղափոխման ժամանակ անասնաբուժասանիտարական պահանջների խախտումների հայտնաբերման դեպքում կազմվում է համապատասխան փաստաթուղթ՝ համաձայն Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից սահմանված ձևի, որը տրվում է ապրանքի սեփականատիրոջը (էքսպեդիտորին) և Կողմի վերահսկողություն իրականացնող այլ պետական մարմիններին: Տեղաշարժը կասեցված վերահսկման ենթակա ապրանքների մասին նշում է կատարվում գրանցամատյանում՝ համաձայն Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից սահմանված ձևի: Տեղաշարժը կասեցված վերահսկման ենթակա ապրանքների հետագա շարժի մասին որոշումն ընդունվում է անասնաբուժության բնագավառում պաշտոնատար անձի կողմից յոթանասուներկու ժամվա ընթացքում համաձայն Կողմի օրենսդրության:

62. Լիազոր մարմնի կողմից տեղափոխումը կասեցված վերահսկման ենթակա ապրանքների հետագա տեղաշարժի վերաբերյալ որոշումը ստանալուց հետո այդ ապրանքների հետ կապված բոլոր գործողությունները կատարվում են լիազոր մարմնի պատասխանատու անձանց ներկայությամբ:

63. Վերահսկվող ապրանքը, որի անասնաբուժասանիտարական անվտանգությունը համապատասխան փաստաթղթերով չի հաստատվում, սեփականատիրոջ միջոցների հաշվին, առանց փորձաքննության իրականացման, ենթակա է օգտահանման (ոչնչացման) կամ վերադարձվում է բեռը ուղարկողին (արտահանողին):

64. Վերահսկման ենթակա ապրանքները, որոնց ներմուծումը չի թույլատրվում, ենթակա են հետվերադարձի՝ արտահանման երկրի օրենսդրությամբ սահմանված ժամկետներում: Արտահանումը կատարվում է վերահսկվող ապրանքների սեփականատիրոջ միջոցների հաշվին:

65. Հայաստանի Հանրապետության մաքսային տարածքի անցակետում, որով իրականացվում է վերահսկվող ապրանքների տեղաշարժը, միասնական անասնաբուժական պահանջներին չհամապատասխանող վերահսկման ենթակա ապրանքները սահմանված ժամկետում արտահանման անհնարինության դեպքում, օրենսդրությանը համաձայն օգտահանվում են կամ ոչնչացվում են:

**IX. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՔՍԱՅԻՆ ՏԱՐԱԾՔ
ՆԵՐՄՈՒԾՎՈՂ ՖԻԶԻԿԱԿԱՆ ԱՆՁԱՆՑ ՁԵՌՔԻ և ՊԱՀՄԱՆԸ ՀԱՆՁՆՎՈՂ
ՈՒՂԵԲԵՌՆԵՐՈՒՄ, ԻՆՉՊԵՍ ՆԱև ՓՈՍՏԱՅԻՆ ԱՌԱՔՈՒՄՆԵՐՈՎ
ՎԵՐԱՀՍԿՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ ԱՆԱՄՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹՅԱՆ
ԿԱՐԳԸ**

66. Հայաստանի Հանրապետության տարածքի անվտանգության ապահովման նպատակներով կենդանիների վարակիչ հիվանդությունների, այդ թվում մարդկանց և կենդանիների համար ընդհանուր հիվանդությունների հարուցիչների ներթափանցումը և անասնաբուժասանիտարական տեսանկյունից վտանգավոր ապրանքների շրջանառության կանխումը ապահովելու նպատակով լիազոր մարմինն արգելում է Հայաստանի Հանրապետության մաքսային տարածքի անցակետերում՝ ներառյալ միջազգային փոստային փոխանակումների հիմնարկություններում (վայրերում), ֆիզիկական անձանց ձեռքի, պահմանը հանձնվող ուղեբեռների և փոստային առաքումների միջոցով վերահսկման ենթակա ապրանքների երրորդ երկրներից ներմուծման, առանց թույլատվության և առանց անասնաբուժական սերտիֆիկատի ուղարկված ապրանքների շրջանառությունը, բացառությամբ մեկ ֆիզիկական անձի կողմից գործարանային փաթեթով կենդանական ծագման պատրաստի մինչև հինգ կգ արտադրանքի ներմուծումը՝ ապրանքի արտադրող և արտահանող երկրների անասնահամաճարակային ապահովության պայմանով:

67. Վերահսկման ենթակա ապրանքների ոչնչացումը (օգտահանումը), որոնց հետ վերադարձը մատակարար կամ ուղարկող երկիր անհնար է, իրականացվում է օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

Հավելված N 3

«Սննդամթերքի անվտանգության պետական վերահսկողության մասին» ՀՀ օրենքի

ԸՆԹԱՑԱԿԱՐԳ

**ԵՎՐԱՍԻԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԱՆԴԱՄ ԱՅԼ ԵՐԿՐՆԵՐԻՑ
ՆԵՐՄՈՒԾՎՈՂ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆԻՑ ԴԵՊՈ
ԵՎՐԱՍԻԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԱՆԴԱՄ ԱՅԼ ԵՐԿՐՆԵՐ
ԱՐՏԱՀԱՆՎՈՂ ԲՈՒՍԱՍԱՆԻՏԱՐԱԿԱՆ ԿԱՐԱՆՏԻՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹՅԱՆ ԵՆԹԱԿԱ
ԲՈՒՅՍԵՐԻ, ԲՈՒՍԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐԱՆՔԻ ԵՎ ԱՅԼ ԿԱՐԳԱՎՈՐՎՈՂ
ԱՌԱՐԿԱՆԵՐԻ ԲՈՒՍԱՍԱՆԻՏԱՐԱԿԱՆ ԿԱՐԱՆՏԻՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹՅԱՆ
(ՎԵՐԱՀՍԿՈՂՈՒԹՅԱՆ)**

I. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

1. Սույն ընթացակարգով կարգավորվում են Եվրասիական տնտեսական միության անդամ այլ երկրներից ներմուծվող և Հայաստանի Հանրապետությունից դեպի Եվրասիական տնտեսական միության անդամ այլ երկրներ արտահանվող

(այսուհետ՝ Կողմեր) բուսասանիտարական կարանտին հսկողության ենթակա բույսերի, բուսական արտադրանքի և այլ կարգավորվող առարկաների բուսասանիտարական կարանտին հսկողության (վերահսկողության) հետ կապված հարաբերությունները, այն դեպքերում, երբ տեղափոխվող բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի խմբաքանակը ներառված չէ մաքսային տարանցիկ գործընթացի մեջ կամ այն մաքսային գործընթացի մեջ, որը նախատեսում է ապրանքների արտահանում Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային տարածքից կամ Հայաստանի Հանրապետությունից (այսուհետ՝ ընթացակարգ):

2. Սույն ընթացակարգում օգտագործվում են հետևյալ հիմնական հասկացությունները.

1) նշանակման վայրի երկիր՝ Եվրասիական տնտեսական միության երկիր, որի տարածքում տեղակայված է նշանակման վայրը.

2) արտահանման վայրի երկիր՝ Եվրասիական տնտեսական միության անդամ երկիր, որի տարածքում տեղակայված է արտահանման վայրը.

3) բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի զննում՝ Կողմերի լիազոր մարմնի լիազորված անձի կողմից ապրանքի ակնադիտական հետազոտում, որն ամբողջությամբ բեռնաթափված է տրանսպորտային միջոցներից կամ տրանսպորտային միջոցում այնպես է տեղադրված, որ լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձը հնարավորություն ունենա հետազոտել բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի խմբաքանակի ցանկացած հատված և կարողանա իրականացնել նմուշառում բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի խմբաքանակի տարբեր մասերից.

4) վարակվածություն (աղբոտվածություն)՝ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքներում կարանտին օբյեկտների (կարանտին վնասակար օրգանիզմների) առկայություն.

5) բուսասանիտարական կարանտին գոտի՝ տարածք, որտեղ օրենսդրությամբ սահմանված ընթացակարգով հայտարարված է կարանտին՝ պայմանավորված կարանտին օբյեկտի (կարանտին վնասակար օրգանիզմի) հայտնաբերմամբ.

6) կարանտին օբյեկտներ (կարանտին վնասակար օրգանիզմներ)՝ վնասակար օրգանիզմներ, որոնք բացակայում են կամ սահմանափակ են տարածված և ներառված են կարանտին վնասակար օրգանիզմների ցանկում.

7) բուսասանիտարական կարանտին հսկողություն (վերահսկողություն)՝ լիազոր մարմնի գործունեություն, որն ուղղված է կարանտին օբյեկտների /կարանտին վնասակար օրգանիզմների/ հայտնաբերմանը, բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքում բուսասանիտարական կարանտին վիճակի

հաստատմանը և բույսերի կարանտինի ոլորտում միջազգային պարտավորվածությունների, ինչպես նաև պետության օրենսդրության կատարմանը.

8) նշանակման վայր՝ վայր, որտեղ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի խմբաքանակը բեռնաթափվում է տրանսպորտային միջոցից, որում այն տեղավորված էր, կամ տեղափոխվում է մեկ այլ տրանսպորտային միջոցի մեջ, բացառությամբ եթե բեռը հանդիսանում է տարանցիկ փոխադրման.

9) արտահանման վայր՝ վայր, որտեղ, բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի խմբաքանակը բեռնվել է տրանսպորտային միջոցի մեջ.

10) վարակազերծում՝ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի նկատմամբ համալիր գործողությունների իրականացում, որոնք ուղղված են կարանտին օբյեկտների (կարանտին վնասակար օրգանիզմների) ոչնչացմանը.

11) բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի և տրանսպորտային միջոցների զննում՝ լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձի կողմից բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների (առանց տարրայի և փաթեթավորման բացման) և տրանսպորտային միջոցների ու տեղափոխման հարմարանքների (այդ թվում՝ խցիկի, սրահի, բեռնախցիկի, ուղեբեռային հատվածների, բեռնարկղերի) ակնադիտական հետազոտում.

12) բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի խմբաքանակ՝ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանք, որը նախատեսված է մեկ տրանսպորտային միջոցով մեկ նշանակման վայր մեկ ստացողին ուղարկելու համար.

13) բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների ցանկ՝ բուսասանիտարական կարանտին հսկողության (վերահսկողության) ենթակա ապրանքների (բուսասանիտարական հսկողության ենթակա բեռներ, նյութեր, ապրանքներ) ցանկ.

14) բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքներ՝ բույսեր, բուսական արտադրանք, տարա, փաթեթավորում, բեռներ, հող, օրգանիզմներ կամ նյութեր, որոնք կարող են կարանտին օբյեկտների (կարանտին վնասակար օրգանիզմների) կրողներ հանդիսանալ և /կամ նպաստել դրանց տարածմանը, և որոնց նկատմամբ անհրաժեշտ է կիրառել բուսասանիտարական կարանտին միջոցառումներ.

15) բարձր ռիսկայնությամբ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքներ՝ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքներ, որոնք, բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների ցանկում դասակարգվում են բարձր ռիսկայնությամբ բուսասանիտարական հսկողության

ենթակա ապրանքների շարքին.

16) ցածր ռիսկայնությամբ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքներ՝ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքներ, որոնք բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի ցանկում դասակարգվում են ցածր ռիսկայնությամբ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների շարքին.

17) ապրանքատեր՝ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի տեր կամ այլ անձ, որը բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի տիրոջ անունից իրավասու է գործարքների և /կամ/ այլ գործողությունների իրականացման՝ պայմանավորված արտահանման վայրից նշանակման վայր արտադրանքի տեղափոխմամբ.

18) տրանսպորտային միջոցներ՝ տրանսպորտային միջոցներ, որոնք օգտագործվում են բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների տեղափոխման համար.

19) տրանսպորտային (փոխադրման) փաստաթղթեր՝ ինվոյս, հաշիվ ապրանքագիր կամ այլ փաստաթղթեր, որոնք փոխադրման ժամանակ ուղեկցում են բեռը.

20) լիազոր մարմին՝ Հայաստանի Հանրապետության կամ Եվրասիական տնտեսական միության անդամ հանդիսացող պետությունների կողմից լիազորված ազգային մարմիններ, որոնք իրականացնում են բուսասանիտարական հսկողության (վերահսկողության) գործառույթները.

21) բուսասանիտարական պահանջներ՝ Հայաստանի Հանրապետությունից դեպի Եվրասիական տնտեսական միության այլ անդամ երկրների տարածք արտահանվող կամ Եվրասիական տնտեսական միության այլ անդամ երկրներից Հայաստանի Հանրապետության տարածք ներմուծվող բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքին, դրա փաթեթավորմանը, դրա տեղափոխման եղանակներին, հնարավոր նշանակման վայրին, ինչպես նաև բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի կանխարգելիչ վարակազերծման միջոցառումներին ներկայացվող պահանջներ, որոնք սահմանվել են Եվրասիական տնտեսական միության անդամ հանդիսացող պետությունների միջազգային պարտավորություններին և այդ երկրների օրենսդրությանը համապատասխան՝ բույսերի կարանտինի ապահովման նպատակով.

22) բուսասանիտարական հավաստագիր՝ բույսերի կարանտինի և բույսերի պաշտպանության միջազգային Համաձայնագրով սահմանված անդամ երկրների լիազոր մարմինների կողմից տրվող միջազգային նմուշի փաստաթուղթ, որն ուղեկցում է բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքը և բնութագրում

է ապրանքի բուսասանիտարական վիճակը:

II. ԲՈՒՍԱՍԱՆԻՏԱՐԱԿԱՆ ԿԱՐԱՆՏԻՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆ (ՎԵՐԱՀՍԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆ)

3. Հայաստանի Հանրապետությունում բուսասանիտարական կարանտին հսկողությունն իրականացվում է բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի համապատասխանությունը նշանակման վայր հանդիսացող երկրի բուսասանիտարական պահանջներին պարզելու համար:

4. Լիազոր մարմինը Եվրասիական տնտեսական միության անդամ երկրներին տեղեկացնում է բուսասանիտարական պահանջների մասին և տեղադրում այդ տեղեկատվությունը իր պաշտոնական կայքում (ինտերնետ ռեսուրսներում): Բուսասանիտարական պահանջների մասին տեղեկատվությունը նաև տեղադրվում է Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի տեղեկատվական համակարգում՝ տեխնիկական կարգավորման ոլորտում, սանիտարական և բուսասանիտարական միջոցառումների ոլորտում և Եվրասիական տնտեսական միության արտաքին և փոխադարձ առևտրի ինտեգրված տեղեկատվական համակարգի ոլորտում:

5. Բարձր ռիսկայնությամբ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի խմբաքանակի համապատասխանումը Կողմերի պահանջներին հաստատվում է բուսասանիտարական հավաստագրով, որը տրամադրվում է արտահանման երկրի լիազորված մարմնի կողմից և գործում է տրամադրման օրվանից 30 օրացույցային օր:

6. Եվրասիական տնտեսական միության անդամ երկրների լիազոր մարմինները փոխադարձաբար ճանաչում են միմյանց կողմից տրվող բուսասանիտարական հավաստագրերը:

7. Գործունեության համակարգման նպատակով Հայաստանի Հանրապետության լիազոր մարմինը տեղեկացնում է նշանակման վայրի պետության լիազոր մարմիններին բարձր ռիսկայնությամբ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի խմբաքանակի համար բուսասանիտարական հավաստագրերի տրամադրման մասին՝ Եվրասիական տնտեսական միության արտաքին և փոխադարձ ինտեգրված տեղեկատվական համակարգի միջոցով:

8. Հայաստանի Հանրապետության լիազոր մարմինը իրականացնում է համապատասխան միջոցառումներ այն դեպքերում, երբ Եվրասիական տնտեսական միության տարածքում նշանակման վայրի լիազոր մարմինների կողմից բուսասանիտարական հսկողության (վերահսկողության) իրականացման ժամանակ արձանագրվել են բուսասանիտարական հավաստագրերով ուղեկցվող

կարանտին հսկողության ենթակա արտադրանքի խմբաքանակի բուսասանիտարական պահանջներին անհամապատասխանության փաստեր:

9. Հայաստանի Հանրապետությունում բուսասանիտարական կարանտին հսկողության (վերահսկողության) իրականացումը ներառում է հետևյալ հսկողական միջոցառումները.

- 1) փաստաթղթերի ստուգում.
- 2) բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի զննում.
- 3) բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի ստուգազննում:

10. Փաստաթղթային ստուգումն իրականացվում է Հայաստանի Հանրապետության սահմանային անցումային կետում կամ նշանակման վայրում՝ բուսասանիտարական հսկողություն իրականացնող լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձի կողմից:

11. Փաստաթղթային ստուգման նպատակով բուսասանիտարական հսկողություն իրականացնող Հայաստանի Հանրապետության լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձին ներկայացվում են բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի խմբաքանակի համար տրանսպորտային (փոխադրման) փաստաթղթերը և բուսասանիտարական հավաստագիրը՝ բարձր ռիսկայնությամբ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի խմբաքանակի համար:

12. Հայաստանի Հանրապետության լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձը ստուգում է ներկայացված փաստաթղթերը և որոշում է կայացնում բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի խմբաքանակի վերադարձի կամ դրա ոչնչացման մասին՝ հետևյալ դեպքերում.

1) բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի խմբաքանակի համար ներկայացված չէ բուսասանիտարական հավաստագիր.

2) բուսասանիտարական հավաստագրում ներկայացված չեն համապատասխանում տրանսպորտային (փոխադրման) փաստաթղթերում նշված տեղեկատվությանը.

3) բուսասանիտարական հավաստագրի տրված է ոչ լիազորված անձի կողմից կամ չի համապատասխանում սահմանված ձևանմուշին կամ անվավեր է.

4) բուսասանիտարական հավաստագիրը չի հաստատում բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքին ներկայացվող բուսասանիտարական պահանջները:

13. Բուսասանիտարական հավաստագիրը անվավեր է ճանաչվում հետևյալ դեպքերում.

- 1) բուսասանիտարական հավաստագիրը ամբողջությամբ լրացված չէ.
- 2) բուսասանիտարական հավաստագիրը տրվել է բուսասանիտարական

հսկողության ենթակա ապրանքի խմբաքանակի համար արտահանող երկրի տարածքից այդ խմբաքանակի փաստացի դուրսբերումից հետո.

3) բուսասանիտարական հավաստագրի գործողության ժամկետը (ժամկետը բուսասանիտարական հավաստագրի տրման պահից սկսած) լրացել է.

4) բուսասանիտարական հավաստագիրը պարունակում է փոփոխություններ կամ լրացումներ, որոնք հաստատված չեն լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձի կողմից:

14. Բուսասանիտարական հավաստագիրը չի հաստատում տեղափոխվող բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների խմբաքանակի անհրաժեշտ բուսասանիտարական վիճակը, եթե դրանում բացակայում է հավաստագրի տրման պահին գործող, և փաստաթղթային ստուգման ժամանակ ուժը չկորցրած բուսասանիտարական պահանջների պահպանման մասին տեղեկատվություն: Հավաստագրում ներմուծվող կարանտին հսկողության ենթակա ապրանքի անհրաժեշտ բուսասանիտարական վիճակը չհաստատելու մասին որոշումը կարող է ընդունվել միայն նշանակման վայր հանդիսացող երկրի լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձի կողմից:

15. Բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի զննումն իրականացվում է հետևյալ նպատակներով.

1) բուսասանիտարական հավաստագրում նշված տեղեկություններին, բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի համապատասխանությունը որոշելու.

2) բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի և փաթեթավորման վրա կարանտին վնասակար օրգանիզմների առկայությունը կամ բացակայությունը կամ դրանցով վարակվածության (աղբոտվածության) նշանները պարզելու:

16. Բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի զննման արդյունքների հիման վրա լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձը որոշում է կայացնում.

1) բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի վերադարձի կամ վերջինիս ոչնչացման մասին, եթե զննման արդյունքում պարզ է դարձել, որ.

ա.բարձր ռիսկայնությամբ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի խմբաքանակի համար չի ներկայացվել բուսասանիտարական հավաստագիր.

բ. արտադրանքի անվանման մասին տեղեկությունները չեն համապատասխանում բուսասանիտարական հավաստագրում նշված տեղեկատվությանը:

2) բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի խմբաքանակի

զննման մասին, եթե զննման արդյունքում բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի մակերեսին կամ փաթեթավորման մեջ հայտնաբերվում են օրգանիզմներ, որոնք իրենց մորֆոլոգիական հատկանիշներով նման են կարանտին օբյեկտների (կարանտին վնասակար օրգանիզմների), կամ եթե հայտնաբերվում են բույսերի հիվանդությունների ախտանիշներ՝ կարանտին վնասակար օրգանիզմների կողմից բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի վնասվածության նշաններ:

3) բուսասանիտարական կարանտին հսկողության (վերահսկողության) ավարտի մասին, այն դեպքում, երբ հիմքեր չկան սույն կետի 1-ին և 2-րդ ենթակետերով նախատեսված որոշումների ընդունման համար:

17. Բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի ստուգազննումն իրականացվում է Հայաստանի Հանրապետության լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձի կողմից այն դեպքում, երբ զննման արդյունքում բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի մակերեսին կամ փաթեթավորման մեջ հայտնաբերվել են կարանտին օրգանիզմներին մորֆոլոգիական հատկանիշներով նման վնասակար օրգանիզմներ, կամ բույսերի հիվանդությունների ախտանիշներ կամ կարանտին վնասակար օրգանիզմների կողմից վնասվածության նշաններ:

18. Բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի ստուգազննման մասին որոշում կայացնելու դեպքում, եթե ապրանքը այսպես է դասավորված տրանսպորտային միջոցում, որն անհնարին է դարձնում լիազորված անձի կողմից տվյալ խմբաքանակի ցանկացած հատվածի հետազոտումը, ինչպես նաև ապրանքի խմբաքանակի տարբեր մասերից նմուշառումը, ապա տվյալ խմբաքանակը լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձի պահանջով պետք բեռնաթափվի տրանսպորտային միջոցից:

19. Բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի փորձաքննության համար նմուշների անհրաժեշտ քանակությունը և նմուշառման եղանակը սահմանվում են Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից:

20. Այն դեպքում, երբ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի նմուշների հետազոտման արդյունքում հաստատվում է վերջինիս վարակվածությունը (աղբոտվածությունը) կարանտին վնասակար օրգանիզմներով, Հայաստանի Հանրապետության լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձը՝ ապրանքատիրոջը պետք է առաջարկի, իր ընտրությամբ կատարելու հետևյալը.

1) իրականացնել ապրանքի վարակազերծում, այն դեպքում, երբ նշանակման վայրում առկա են համապատասխան պայմաններ, որոնց դեպքում վարակազերծումից հետո բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի օգտագործումը չի առաջացնի որևէ վտանգ մարդու կյանքի և առողջության համար,

վնաս չի հասցվի շրջակա միջավայրը, ինչպես նաև չի հանգեցնի բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի սպառողական հատկանիշների էական փոփոխմանը: Հայաստանի Հանրապետության լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձը կարող է պահանջել բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի վարակազերծումից հետո ապրանքը ներկայացնել կրկնակի զննման.

2) ոչնչացնել ապրանքը այն դեպքում, երբ բուսասանիտարական հսկողության (վերահսկողության) իրականացման վայրում առկա են բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի ոչնչացման համար անհրաժեշտ պայմաններ, որոնք բացառում են կարանտին օբյեկտների (կարանտին վնասակար օրգանիզմների) տարածումը, որոնցով վարակված (աղբոտված) է բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքը, ինչպես նաև չեն ներկայացնում վտանգ մարդու կյանքին, առողջությանը և շրջակա միջավայրին:

21. Բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի ախտահանման կամ ոչնչացման թույլատրելի մեթոդները սահմանվում են Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ՝ պայմանավորված բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի և կարանտին օբյեկտների (կարանտին վնասատկար օրգանիզմների) տեսակով:

22. Բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների վարակազերծման կամ ոչնչացման թույլատրելի եղանակները սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը՝ հաշվի առնելով բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի տեսակը և կարանտին վնասակար օրգանիզմները, որոնցով այն կարող է վարակված (աղնոտված) լինել:

23. Վարակազերծման կամ ոչնչացման արդյունքում կազմվում է ակտ, որի ձևը հաստատում է լիազոր մարմինը:

24. Եթե ապրանքատերը հրաժարվում է ապրանքի վարակազերծումից կամ ոչնչացումից կամ դրանց իրականացման հնարավորությունը հնարավոր չէ, ապա լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձն որոշում է կայացնում բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի վերադարձի մասին՝ ապրանքատիրոջ միջոցների հաշվին:

25. Բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի վարակազերծումը կամ ոչնչացումն իրականացվում է այն անձանց կողմից, որոնք լիազորված են իրականացնելու նման ծառայություններ՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությանը համապատասխան:

26. Սույն ընթացակարգի 20-րդ կետով նախատեսված դրույթները չեն կիրառվում այն դեպքերում, երբ հայտնաբերվում են.

1) պտուղների վրա վահանակրի կարանտին տեսակներ.

2) բուսական յուղերի և ձեթերի անջատման արդյունքում ստացված կարանտին մոլախոտեր պարունակող քուսպ և այլ կարծր թափոններ (բացառությամբ կարանտին վնասակար օրգանիզմ՝ ՍՏՐԻԳԱ ՍՊՊ (Striga spp)), պայմանով, որ դրանք հետագայում կուղարկվեն այնպիսի կազմակերպություն, որտեղ իրականացվում է սերմերի զրկում կենսունակությունից.

27. Սույն ընթացակարգի 26-րդ կետում նշված դեպքերում որոշում է ընդունվում բուսասանիտարական կարանտին հսկողության (վերահսկողության) ավարտի մասին:

Հավելված N 4

«Սննդամթերքի անվտանգության պետական վերահսկողության մասին» ՀՀ օրենքի

ԸՆԹԱՑԱԿԱՐԳ

ԵՎՐԱՍԻԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԱՆԴԱՄ ՉՀԱՆԴԻՍԱՑՈՂ ԵՐԿՐՆԵՐԻՑ ՆԵՐՄՈՒԾՎՈՂ ԵՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆԻՑ ԴԵՊԻ ԵՎՐԱՍԻԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԱՆԴԱՄ ՉՀԱՆԴԻՍԱՑՈՂ ԵՐԿՐՆԵՐ ԱՐՏԱՀԱՆՎՈՂ ԿԱՐԱՆՏԻՆ ԲՈՒՍԱՍԱՆԻՏԱՐԱԿԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹՅԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ԲՈՒՅՍԵՐԻ, ԲՈՒՍԱԿԱՆ ԱՐՏԱԴՐԱՆՔԻ ԵՎ ԱՅԼ ԿԱՐԳԱՎՈՐՎՈՂ ԱՌԱՐԿԱՆԵՐԻ ԿԱՐԱՆՏԻՆ ԲՈՒՍԱՍԱՆԻՏԱՐԱԿԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹՅԱՆ (ՎԵՐԱՀՍԿՈՂՈՒԹՅԱՆ)

I. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

1. Սույն ընթացակարգով կարգավորվում են Եվրասիական տնտեսական միության անդամ չհանդիսացող երկրներից ներմուծվող և Հայաստանի Հանրապետությունից դեպի Եվրասիական տնտեսական միության անդամ չհանդիսացող երկրներ արտահանվող բույսերի, բուսական արտադրանքի և կարգավորվող առարկաների ներմուծման, արտահանման, վերաարտահանման և տարանցիկ փոխադրման ժամանակ կարանտին հսկողության (վերահսկողության) հետ կապված հարաբերությունները (այսուհետ՝ ընթացակարգ):

2. Հայաստանի Հանրապետության տարածք ներմուծվող բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքները ենթակա են կարանտին բուսասանիտարական հսկողության (վերահսկողության) Հայաստանի Հանրապետության սահմանային անցումային կետերում և ստացման վայրերում:

3. Սույն ընթացակարգում օգտագործվում են հետևյալ հասկացությունները.

1) **ներմուծում**՝ Հայաստանի Հանրապետության տարածք բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների ներմուծում.

2) **արտահանում**՝ Հայաստանի Հանրապետության տարածքից բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների արտահանում.

3) **վարակվածություն (աղբոտվածություն)**՝ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքներում կարանտին օբյեկտների (կարանտին վնասակար օրգանիզմների) առկայություն.

4) **վերադարձ**՝ Հայաստանի Հանրապետության տարածքից լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձի ցուցումով Հայաստանի Հանրապետության տարածք ներմուծվող բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի դուրսբերում.

5) **ներմուծման ժամանակ կարանտին բուսասանիտարական հսկողություն (վերահսկողություն)**՝ լիազոր մարմնի գործունեություն, որն ուղղված է կարանտին օբյեկտների (կարանտին վնասակար օրգանիզմների) հայտնաբերմանը, Հայաստանի Հանրապետության տարածք ներմուծվող բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի բուսասանիտարական վիճակի հաստատմանը և բույսերի կարանտինի ոլորտում միջազգային պարտավորությունների և տվյալ օրենսդրության կատարմանը.

6) **կարանտին օբյեկտներ (կարանտին վնասակար օրգանիզմներ)**՝ վնասակար օրգանիզմներ, որոնք բացակայում են կամ սահմանափակ տարածում ունեն Հայաստանի Հանրապետության տարածքում և ներառված են կարանտին վնասակար օրգանիզմների ցանկում.

7) **ստացման վայր**՝ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների ստացման վայրը Հայաստանի Հանրապետության տարածքում.

8) **առաքման վայր**՝ սահմանված վայր, որտեղ ուղղվում են Եվրասիական տնտեսական տարանցիկ փոխադրման մաքսային ընթացակարգին համապատասխանեցված բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքները.

9) **մաքսային ձևակերպումների ավարտման վայր**՝ մաքսային մարմինների կողմից բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների բացթողման վայր՝ համաձայն հաստատված մաքսային ընթացակարգի, բացառությամբ մաքսային տարանցիկ փոխադրման մաքսային ընթացակարգի.

10) **դուրսբերման/արտահանման վայր**՝ Հայաստանի Հանրապետության տարածքից բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների դուրսբերման վայրը.

11) **վարակազերծում**՝ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների նկատմամբ կիրառվող գործողությունների համալի, որոնք ուղղված են կարանտին օբյեկտների (կարանտին վնասակար օրգանիզմների) ոչնչացմանը.

12) **բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի խմբաքանակ**՝ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի քանակ, որը նախատեսված է մեկ տրանսպորտային միջոցով մեկ նշանակման վայր մեկ ստացողին ուղարկելու համար.

13) Հայաստանի Հանրապետության մաքսային սահմանով բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի խմբաքանակի փոխադրում՝ Հայաստանի Հանրապետության տարածք բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի ներմուծում կամ Հայաստանի Հանրապետության տարածքից բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի արտահանում.

14) բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանք՝ բույսեր, բուսական ծագման արտադրանք, տարա, փաթեթավորման նյութեր, բեռներ, հող, օրգանիզմներ կամ նյութեր, որոնք տեղափոխվում են Հայաստանի Հանրապետության սահմանով կամ Հայաստանի Հանրապետության տարածք, որոնք կարող են լինել կարանտին օբյեկտների (կարանտին վնասակար օրգանիզմների) կրողներ և (կամ) նպաստել դրանց տարածմանը, և որոնց նկատմամբ կիրառվում են կարանտին բուսասանիտարական միջոցառումներ.

15) բարձր բուսասանիտարական ռիսկայնության բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանք՝ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանք, որոնք համաձայն բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների ցանկի, դասվում են բարձր ռիսկայնության բուսասանիտարական հսկողության ապրանքներին.

16) ցածր բուսասանիտարական ռիսկայնության բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանք՝ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանք, որոնք համաձայն բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների ցանկի, դասվում են ցածր ռիսկայնության բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքներին.

17) ապրանքատեր՝ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի սեփականատեր կամ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքատիրոջ անունից Հայաստանի Հանրապետության սահմանով ապրանքի տեղափոխման հետ կապված գործարքների և (կամ) այլ գործողությունների իրականացման լիազորություններ ունեցող այլ անձ.

18) տրանսպորտային միջոցներ՝ տրանսպորտային միջոցներ, որոնք օգտագործվում են Հայաստանի Հանրապետության մաքսային սահմանով բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների խմբաքանակների տեղափոխման համար.

19) լիազոր մարմին՝ մարմին, որը իրականացնում է կարանտին բուսասանիտարական հսկողության (վերահսկողության) գործառույթներ.

20) բուսասանիտարական հսկիչ կետ՝ բույսերի կարանտին հսկողության կետ, որը ստեղծվում է Հայաստանի Հանրապետության մաքսային սահմանի անցման կետում կամ այլ վայրերում և որը կահավորվում և զինվում է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությանը համապատասխան.

21) կարանտին բուսասանիտարական պահանջներ՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությանը և միջազգային պարտավորություններին համապատասխան բույսերի կարանտին անվտանգության ապահովման նպատակով սահմանված պահանջներ, որոնք ներկայացվում են համապատասխան

երկրի տարածք ներմուծվող բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների բուսասանիտարական վիճակին, բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների փաթեթավորմանը և այդ փաթեթավորման մակնշմանը, այդ ապրանքների տեղափոխման միջոցներին, Հայաստանի Հանրապետության տարածքում դրանց ստացման և առաքման վայրերին, ինչպես նաև մինչև ներմուծումը բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների կանխարգելիչ վարակազերծման միջոցառումների իրականացմանը.

22) բուսասանիտարական հավաստագիր՝ Բույսերի կարանտինի և բույսերի պաշտպանության միջազգային համաձայնագրին համապատասխան միջազգային նմուշի փաստաթուղթ, որն ուղեկցում է բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքները, տրվում է արտահանող երկրի լիազոր մարմնի կողմից և հավաստում է բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների բուսասանիտարական վիճակը: Սույն ընթացակարգում օգտագործվող «բուսասանիտարական հավաստագիր» հասկացությունը ներառում է արտահանման և վերաարտահանման բուսասանիտարական հավաստագրերը.

23) փորձագիտական կազմակերպություն՝ լիազոր մարմնի կառուցվածքում ընդգրկված կազմակերպություն, որն ունի բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքից վերցված նմուշների կարանտին բուսասանիտարական վիճակի հետազոտման համար անհրաժեշտ համապատասխան որակավորում ունեցող մասնագետներ և տեխնիկական միջոցներ:

II. ՆԵՐՄՈՒԾՄԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿ ԿԱՐԱՆՏԻՆ ԲՈՒՍԱՍԱՆԻՏԱՐԱԿԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆ (ՎԵՐԱՀՍԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆ)

4. Կարանտին բուսասանիտարական հսկողության (վերահսկողության) ենթակա է Հայաստանի Հանրապետության տարածք ներմուծվող բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների յուրաքանչյուր խմբաքանակ, որոնք ընդգրկված են կարանտին բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների ցանկում:

5. Բարձր բուսասանիտարական ռիսկ պարունակող բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքը ներմուծվում է Հայաստանի Հանրապետության տարածք՝ ներմուծվող ապրանքի համար բուսասանիտարական հավաստագրի ուղեկցությամբ:

6. Հայաստանի Հանրապետության տարածք ներմուծվող բուսասանիտարական բարձր ռիսկայնության կարանտին հսկողության ենթակա ապրանքի խմբաքանակի բուսասանիտարական հավաստագիրը լրացվում է Պարենի և Գյուղատնտեսության Կազմակերպության պաշտոնական լեզուներից՝ ռուսերեն կամ անգլերեն լեզվով:

7. Ներմուծման ժամանակ կարանտին բուսասանիտարական հսկողությունը

(վերահսկողությունը) իրականացվում է մաքսային ձևակերպումների ավարտման վայրում, եթե սույն ընթացակարգի 21-րդ կետով այլ բան նախատեսված չէ:

8. Բուսասանիտարական հսկողության ենթակա այն ապրանքների նկատմամբ, որոնց վերջնական մաքսային ձևակերպումը պետք է կատարվի առաքման վայրում, իրականացվում է կարանտին բուսասանիտարական հսկողություն (վերահսկողություն) ստացման վայրում (առաջնային կարանտին բուսասանիտարական հսկողություն (վերահսկողություն)), ինչպես նաև մաքսային ձևակերպումների ավարտման վայրում (երկրորդային կարանտին բուսասանիտարական հսկողություն (վերահսկողություն)):

9. Ներմուծման ժամանակ կարանտին բուսասանիտարական հսկողությունը (վերահսկողությունը) իրականացվում է լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձանց կողմից այն տարածքում, որտեղ գտնվում է բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի ստացման կամ առաքման վայրը:

10. Կարանտին հսկողության ենթակա ապրանքի առաքման վայրում կարանտին բուսասանիտարական հսկողության (վերահսկողության) իրականացման ընթացքում արտահանող երկրի բուսասանիտարական հավաստագրի բնօրինակը ենթակա է պահպանման լիազոր մարմնում:

11. Ներմուծման ժամանակ կարանտին բուսասանիտարական հսկողությունը (վերահսկողությունը) իրականացվում է Հայաստանի Հանրապետության կարանտին բուսասանիտարական պահանջներին ներմուծվող բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների համապատասխանությունը պարզելու նպատակով:

12. Լիազոր մարմինը կարանտին բուսասանիտարական պահանջների վերաբերյալ տեղեկատվությունը տեղադրում է իր պաշտոնական էլեկտրոնային կայքում (ինտերնետ ռեսուրս):

13. Բուսասանիտարական պահանջների վերաբերյալ տեղեկատվությունը նաև տեղադրվում են Եվրասիական տնտեսական միության տեղեկատվական համակարգի՝ տեխնիկական կարգավորման, սանիտարական և բուսասանիտարական միջոցառումների խորագրում և Եվրասիական տնտեսական արտաքին և երկկողմանի առևտրի ամբողջական տեղեկատվական համակարգում:

14. Բարձր ռիսկայնության ոլորտներում և առկա ռեսուրսների ավելի արդյունավետ օգտագործման, կարանտին բուսասանիտարական հսկողության (վերահսկողության) արագացման և բուսասանիտարական անվտանգության առկա մակարդակի պահպանման նպատակով, լիազոր մարմինն սույն ընթացակարգով նախատեսված դեպքերում, կոնկրետ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների խմբաքանակի համար կիրառում են բուսասանիտարական ռիսկերի

կառավարման համակարգը:

15. Ներմուծման ժամանակ առաջնային կարանտին բուսասանիտարական հսկողությունը (վերահսկողությունը) ներառում է հետևյալ վերահսկողության միջոցառումների իրականացումը.

1) փաստաթղթային ստուգում.

2) տրանսպորտային միջոցի զննում.

3) բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների զննում կամ ստուգազննում՝ բարձր ռիսկայնությամբ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների ընտրողականությամբ՝ հաշվի առնելով բուսասանիտարական ռիսկերի կառավարման համակարգը.

4) բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների ստուգազննում՝ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների վարակազերծումից հետո իրականացվող ստուգազննում, եթե վարակազերծման մասին որոշումն ընդունվել է լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձի կողմից՝ զննման կամ ստուգազննման արդյունքների հիման վրա:

16. Ներմուծման ժամանակ առաջնային կարանտին բուսասանիտարական հսկողության (վերահսկողության) նպատակով վերցված նմուշների փորձաքննության իրականացման դեպքում բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքները, մինչև լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձի կողմից փորձաքննության եզրակացության տրամադրումը, սահմանին չեն պահվում, եթե բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների ակնադիտական հետազոտման և (կամ) նմուշների փորձաքննության արդյունքում չեն հայտաբերվել կարանտին օբյեկտներին իրենց մորֆոլոգիական առանձնահատկություններով նման օրգանիզմներ, բույսերի հիվանդությունների ախտանիշներ և կարանտին օբյեկտների կողմից ապրանքի վնասվածության նշաններ (կարանտին վնասակար օրգանիզմներ):

17. Բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների համապատասխան նմուշների փորձաքննության եզրակացությունը ուղարկվում է Լիազոր մարմնին: Եթե փորձաքննության եզրակացությամբ հաստատում է, որ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքները վարակված (աղբոտված) են, ապա լիազոր մարմինը տեղեկացնում է մաքսային ձևակերպումների ավարտման վայրի լիազոր մարմնին:

18. Եթե կարանտին հսկողության ենթակա բեռների ակնադիտական զննման և / կամ նմուշների լաբորատոր հետազոտության արդյունքում հայտնաբերվում են կարանտին օբյեկտներին (կարանտին վնասակար օրգանիզմներին) մորֆոլոգիապես նման օրգանիզմներ, բեռի հետագա տեղաշարժի վերաբերյալ

որոշումն ընդունվում է լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձի կողմից փորձաքննության եզրակացությունը ստանալուց հետո, բայց ոչ ուշ քան կարանտին հսկողության ենթակա բեռից նմուշառման պահից սկսած 72 ժամվա ընթացքում:

19. Ներմուծման ժամանակ մաքսային ձևակերպումների ավարտման վայրում կարանտին բուսասանիտարական հսկողությունը (վերահսկողություն) ներառում է հետևյալ վերահսկողական միջացառումները.

1) փաստաթղթային ստուգում.

2) տրանսպորտային միջոցի զննում, եթե մաքսային ձևակերպումների ավարտման վայրը համարվում է բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների ստացման վայրը.

3) ցածր ռիսկայնությամբ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների զննում.

4) բարձր ռիսկայնությամբ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների ընտրողական զննում կամ ստուգազննում՝ հաշվի առնելով բուսասանիտարական ռիսկերի կառավարման համակարգը.

5) բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների ստուգազննում՝ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների վարակազերծումից հետո իրականացվող ստուգազննում, եթե վարակազերծման մասին որոշումն ընդունվել է լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձի կողմից՝ զննման կամ ստուգազննման արդյունքների հիման վրա:

20. Կարանտին բուսասանիտարական հսկողության (վերահսկողության) շրջանակներում մաքսային ձևակերպման իրականացման վայրում ստուգազննում անցկացնելիս կարանտին բուսասանիտարական հսկողության (վերահսկողության) ենթակա ապրանքից վերցված նմուշները լաբորատոր փորձաքննության ուղարկելու նպատակով կարանտին հսկողության ենթակա ապրանքը պահվում է՝ մինչև լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձի կողմից լաբորատոր փորձաքննության եզրակացության ստանալը:

21. Եթե Հայաստանի Հանրապետության տարածք ներմուծվում են հերմետիկ, ամուր և կնքված վագոններով, բեռնարկղերով, բեռնատար ավտոմեքենաներով բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքներ, որոնք ենթակա են ոչ Եվրասիական տնտեսական երկրներ տարանցիկ փոխադրման, ապա կարանտին բուսասանիտարական հսկողությունը (վերահսկողությունը), իրականացվում է ապրանքի ստացման վայրում փաստաթղթային ստուգման և տրանսպորտային միջոցների զննման միջոցով՝ կարանտին օբյեկտների ցանկում ներառված կարանտին վնասակար օրգանիզմների առկայությունը պարզելու նպատակով:

22. Ստացման և առաքման վայրերում կարանտին բուսասանիտարական

հսկողության (վերահսկողության) իրականացման արդյունքները ձևակերպվում են հետևյալ կերպ.

1) Կարանտին բուսասանիտարական հսկողության (վերահսկողության) միջոցառում իրականացրած լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձի կողմից բուսասանիտարական հավաստագրի (դրա առկայության դեպքում) և տրանսպորտային (տեղափոխման) փաստաթղթի վրա դրվում է համապատասխան դրոշմակնիք, որի ձևը սահմանում է լիազոր մարմինը:

2) Կազմվում է կարանտին բուսասանիտարական հսկողության (վերահսկողության) ակտ, որի ձևը սահմանում է լիազոր մարմինը:

23. Կարանտին բուսասանիտարական հսկողության (վերահսկողության) ակտում ապրանքի շրջանառության լրացուցիչ ցուցումների և լրացուցիչ սահմանափակումների ներառում չի թույլատրվում:

IV. ՆԵՐՄՈՒԾՄԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿ ԿԱՐԱՆՏԻՆ ԲՈՒՍԱՍԱՆԻՏԱՐԱԿԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹՅԱՆ (ՎԵՐԱՀՍԿՈՂՈՒԹՅԱՆ) ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ

24. Փաստաթղթային ստուգման ժամանակ լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձին ներկայացվում են.

1) ներկրվող բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի խմբաքանակի առևտրային և տրանսպորտային փաստաթղթերը.

2) ներկրվող բարձր ռիսկայնության բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի խմբաքանակի բուսասանիտարական հավաստագիրը, եթե այլ բան նախատեսված չէ սույն ընթացակարգի 64-րդ կետով.

3) կարանտին օբյեկտների (կարանտին վնասակար օրգանիզմների) ներմուծման թույլտվությունը՝ գիտահետազոտական նպատակներով:

25. Լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձը ներկայացված առևտրային և տրանսպորտային (փոխադրման) փաստաթղթերի հիման վրա սահմանում է.

1) բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների անվանումը.

2) բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի խմբաքանակի ծագման (արտադրության, ձևավորման) վայրը՝ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա այն ապրանքի խմբաքանակի ներմուծման նկատմամբ արգելքների կիրառման նպատակով, որոնք ծագում են որոշակի երկրից, որոշակի տեղանքից կամ արտադրվել (ձևավորվել) են որոշակի կազմակերպությունում և որոնք Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն, ներառված են կարանտին բուսասանիտարական

պահանջներում:

26. Լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձը ներկայացված առևտրային և տրանսպորտային (փոխադրման) փաստաթղթերի վերլուծության հիման վրա կայացնում է որոշում, արգելել բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի խմբաքանակի ներմուծումը կամ մաքսային տարանցիկ տեղափոխումը մաքսային ռեժիմով այն դեպքում, եթե.

1) բարձր ռիսկայնությամբ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքները չեն ուղեկցվում բուսասանիտարական հավաստագրով, բառառությամբ սույն ընթացակարգի 64-րդ կետով նախատեսված դեպքերի.

2) ներմուծվում են կարանտին օբյեկտներ (կարանտին վնասակար օրգանիզմներ), որոնք չունեն գիտահետազոտական նպատակների համար նախատեսված ներմուծման թույլտվություն կամ դրանց ներմուծումը գիտահետազոտական նպատակներով չի թույլատրվում՝ համաձայն Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված խմբաքանակին ներկայացվող կարանտին բուսասանիտարական պահանջներին.

3) կարանտին հսկողության ենթակա ապրանքի խմբաքանակի հաստատված ծագման (արտադրության, ձևավորման) վայրը համապատասխանում է որոշակի երկրից, որոշակի տեղանքից ծագող կամ որոշակի կազմակերպությունում արտադրված կարանտին հսկողության ենթակա ապրանքի խմբաքանակների նկատմամբ ներմուծված արգելքներին, և տվյալ խմբաքանակի առաքումն իրականացվել է նման արգելք մտցնելու պահից հետո:

27. Լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձը ստուգում է ներկայացված բուսասանիտարական հավաստագիրը և կայացնում է որոշում արգելել բարձր ռիսկայնության բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների ներմուծումը կամ մաքսային ռեժիմով տարանցիկ փոխադրումը, եթե.

1) բուսասանիտարական հավաստագրում պարունակվող տեղեկատվությունը չի համապատասխանում առևտրային և տրանսպորտային (փոխադրման) փաստաթղթերի տեղեկատվությանը.

2) բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի խմբաքանակի փաստացի քանակությունը տաս և ավելի տոկոսով գերազանցում է բուսասանիտարական հավաստագրում նշված քանակությանը.

3) բուսասանիտարական հավաստագիրը տրվել է ոչ իրավասու մարմնի կողմից կամ չի համապատասխանում սահմանված ձևանմուշին կամ անվավեր է.

4) բուսասանիտարական հավաստագիրը չի հաստատում բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի խմբաքանակի համապատասխանությունը կարանտին բուսասանիտարական պահանջներին:

28. Բուսասանիտարական հավաստագիրը համարվում է անվավեր, եթե.

1) բուսասանիտարական հավաստագիրը ամբողջությամբ լրացված չէ.

2) բուսասանիտարական հավաստագիրը տրվել է բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի խմբաքանակի համար արտահանող երկրի տարածքից այդ խմբաքանակի փաստացի դուրսբերումից հետո, բացառությամբ այն բուսասանիտարական հավաստագրերի, որոնք տրվել են որպես փոխարինող՝ պայմանով, որ արտահանող երկրի լիազոր մարմինը կապահովի և կհաստատի՝

ա. կարանտին հսկողության ենթակա ապրանքի բուսասանիտարական անվտանգությունը.

բ. կարանտին բուսասանիտարական պահանջների կատարման նպատակով կարանտին հսկողության ենթակա արտադրանքի նմուշառումը, զննումը և մշակումը՝ կարանտին հսկողության ենթակա ապրանքը ուղարկելուց առաջ.

գ. կարանտին հսկողության ենթակա բեռի ամբողջականությունը՝ բեռնման պահից մինչև Հայաստանի Հանրապետության տարածք ներմուծումը:

3) լրացել է բուսասանիտարական հավաստագրի վավերականության ժամկետը (ժամկետը բուսասանիտարական հավաստագրի տրամադրման պահից).

4) բուսասանիտարական հավաստագրում ներառված չէ տրանսպորտային միջոցի մակնիշը և (կամ) պետհամարանիշը.

5) բուսասանիտարական հավաստագիրը պարունակում է փոփոխություններ կամ լրացումներ, որոնք հաստատված չեն լիազոր մարմնի կողմից.

6) ներմուծման համար արգելված կարանտին բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի խմբաքանակի համար բուսասանիտարական հավաստագիրը լրացվել է նման արգելք մտցնելուց հետո:

29. Բուսասանիտարական հավաստագիրը չի հաստատում ներմուծվող բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների խմբաքանակի անհրաժեշտ բուսասանիտարական վիճակը, եթե դրանում բացակայում է հավաստագրի տրամադրման պահին գործող, և փաստաթղթային ստուգման ժամանակ ուժը չկորցրած բուսասանիտարական պահանջների պահպանման մասին տեղեկատվությունը:

30. Լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձը ստուգում է գիտահետազոտական նպատակով ներմուծվող կարանտին օբյեկտների (կարանտին վնասակար օրգանիզմների) ներմուծման թույլտվությունը և որոշում է կայացնում արգելել դրանց ներմուծումը կամ մաքսային ռեժիմով տարանցիկ տեղափոխումը այն դեպքում, եթե այդ թույլտվությունը տրվել է ոչ իրավասու անձի կողմից կամ չի համապատասխանում կարանտին բուսասանիտարական հսկողության (վերահսկողության) ներկայացված կարանտին օրգանիզմների խմբաքանակին:

31. Այն դեպքերում, երբ փաստաթղթային ստուգման արդյունքում լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձը որոշում է կայացնում արգելել ապրանքի ներմուծումը կամ մաքսային ռեժիմով նրա տարանցիկ փոխադրումը, ապա բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքը ենթակա է վերադարձման կամ ոչնչացման ապրանքատիրոջ հաշվին:

32. Լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձը տրանսպորտային միջոցի զննման ժամանակ առանց բացելու տարաները, փաթեթավորումը և առանց նմուշներ վերցնելու իրականացնում է տրանսպորտային միջոցների և տեղափոխման հարմարանքների (խցիկներ, սրահներ, բեռնախցեր, բեռնարկղ) ակնադիտական հետազոտում:

33. Տրանսպորտային միջոցների զննումը կատարվում է հետևյալ նպատակներով.

1) տրանսպորտային միջոցների տվյալների հաապատասխանության հաստատումը բուսասանիտարական հավաստագրում նշված տվյալներին.

2) պարզել կարանտին վնասակար օրգանիզմների առկայությունը կամ բացակայությունը կամ նրանցով վարակվածության (աղբոտվածության) նշանները տրանսպորտային միջոցներում կամ փոխադրման հարմարանքներում:

34. Եթե տրանսպորտային միջոցների զննման ժամանակ դրանց արտաքին մասում և (կամ) փոխադրամիջոցների վրա հայտնաբերվել են օրգանիզմներ, որոնք իրենց մորֆոլոգիական հատկանիշներով նման են կարանտին օբյեկտների (կարանտին վնասակար օրգանիզմների), ապա միջատներից, մոլախոտային բուսերի սերմերից վերցվում են նմուշներ՝ դրանց հետազոտման նպատակով:

35. Տրանսպորտային միջոցների զննման արդյունքների հիման վրա լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձը որոշում է կայացնում արգելել բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի ներմուծումը կամ մաքսային ռեժիմով նրա տարանցիկ փոխադրումը, եթե.

1) տրանսպորտային միջոցի համարը չի համապատասխանում բուսասանիտարական հավաստագրում նշված տվյալներին.

2) տրանսպորտային միջոցների վրա հայտնաբերված օրգանիզմները համարվում են կարանտին օբյեկտներ (կարանտին վնասակար օրգանիզմներ): Այդ դեպքում տրանսպորտային միջոցները ենթակա են մաքրման և (կամ) վարակազերծման, իսկ իրականացման անհնարինության կամ ապրանքատիրոջ կողմից այդ աշխատանքների իրականացման մերժման դեպքում ենթակա է վերադարձման բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի խմբաքանակի հետ մեկտեղ: Տրանսպորտային միջոցների մաքրումից և (կամ) վարակազերծումից հետո այն ենթակա է կրկնակի զննման, իսկ

բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքները՝ այլ վերահսկողական միջոցառումների, եթե դրանք իրականացվում են սույն ընթացակարգի 18-րդ և 22-րդ կետերին համապատասխան:

36. Բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների զննման ժամանակ Լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձը, առանց փաթեթավորումը և տարան բացելու, իրականացնում է բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների ակնադիտական դիտում:

37. Բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների զննումն իրականացվում է հետևյալ նպատակներով.

1) գիտահետազոտական նպատակներով ներմուծվող կարանտին օբյեկտների (կարանտին վնասակար օրգանիզմներ) տվյալների համապատասխանությունը բուսասանիտարական հավաստագրում նշված տեղեկություններին.

2) պարզել բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների տարաների և փաթեթավորման վրա կարանտին վնասակար օրգանիզմների առկայությունը կամ բացակայությունը կամ նրանցով վարակվածության (աղբոտվածության) նշաններ:

38. Բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի զննման ժամանակ դրա մակերեսին, տարայի և / կամ փաթեթավորման վրա կարանտին օբյեկտներին (կարանտին վնասակար օրգանիզմների) մորֆոլոգիապես նման օրգանիզմների, բույսերի հիվանդությունների ախտանիշների, կարանտին օբյեկտներով (կարանտին վնասակար օրգանիզմներով) կարանտին հսկողության ենթակա ապրանքի վնասվածության նշանների հայտնաբերման դեպքերում կատարվում է կարանտին հսկողության ենթակա ապրանքի ստուգազննում:

39. Ձննման արդյունքների հիման վրա լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձը որոշում է կայացնում արգելել բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների ներմուծումը կամ մաքսային ռեժիմով նրա տարանցիկ փոխադրումը այն դեպքում, եթե պարզվել է, որ

1) այն համարվում է բարձր ռիսկայնությամբ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանք, իսկ առևտրային և (կամ) տրանսպորտային (փոխադրման) փաստաթղթերում նշված է որպես ցածր ռիսկայնությամբ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանք և տվյալ խմբաքանակը չի ներկայացվել բուսասանիտարական հավաստագիր.

2) ապրանքի անվանումը չի համապատասխանում բուսասանիտարական հավաստագրում նշված տվյալներին.

3) բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների մակերեսին, փաթեթավորման վրա հայտնաբերվել են (հաշվի առնելով հետազոտության

արդյունքները) կարանտին օբյեկտներ (կարանտին վնասակար օրգանիզմներ), բացառությամբ սույն ընթացակարգի 67-րդ կետով նախատեսված դեպքերի:

40. Սույն ընթացակարգի 39-րդ կետի 1-ին և 2-րդ ենթակետերով նախատեսված դեպքերում բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքները ապրանքատիրոջ հաշվին ենթակա են հետ վերադարձման կամ ոչնչացման:

41. Սույն ընթացակարգի 39-րդ կետի 3-րդ ենթակետով նախատեսված դեպքում բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքները ապրանքի ապրանքատիրոջ հաշվին ենթակա են հետ վերադարձման, վարակազերծման կամ ոչնչացման՝ համաձայն սույն ընթացակարգի 55-րդ կետի:

42. Բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների ստուգազննումը ներառում է՝

1) բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի ակնադիտական հետազոտում, որն ամբողջությամբ բեռնաթափված է տրանսպորտային միջոցներից կամ տրանսպորտային միջոցում այնպես է տեղադրված, որ լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձը հնարավորություն ունենա հետազոտել բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի խմբաքանակի ցանկացած հատված և կարողանա իրականացնել նմուշառում բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի խմբաքանակի տարբեր մասերից.

2) բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի խմբաքանակի տարբեր հատվածներից նմուշառում.

3) վերցված նմուշների հետազոտություն:

43. Լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձի կողմից նմուշառումը կատարվում է, երբ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների տվյալները համապատասխանում են տրանսպորտային և առևտրային փաստաթղթերին, բուսասանիտարական հավաստագրին, գիտահետազոտական նպատակներով կարանտին օբյեկտների (կարանտին վնասակար օրգանիզմների) լիազոր մարմնի կողմից տրված ներմուծման թույլտվությանը, ինչպես նաև հաստատվել է բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքերի վրա կարանտին վնասակար օրգանիզմների բացակայությունը: Նմուշառման քանակությունը և եղանակը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը:

44. Բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի ստուգազննման արդյունքների հիման վրա լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձը որոշում է կայացնում արգելել բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի ներմուծումը կամ մաքսային ռեժիմով դրա տարանցիկ փոխադրումը այն դեպքում, եթե պարզվել է, որ.

1) այն համարվում է բարձր ռիսկայնությամբ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանք, իսկ առևտրային և (կամ) տրանսպորտային (փոխադրման) փաստաթղթերում նշված է որպես ցածր ռիսկայնությամբ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանք և տվյալ խմբաքանակը չի ներկայացրել բուսասանիտարական հավաստագիր:

2) ապրանքի անվանումը չի համապատասխանում բուսասանիտարական հավաստագրում նշված տվյալներին:

3) բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքները վարակված (աղբոտված) են կարանտին օբյեկտներով (կարանտին վնասակար օրգանիզմներով), բացառությամբ սույն ընթացակարգի 65-րդ կետով նախատեսված դեպքերի:

45. Սույն ընթացակարգի 44-րդ կետի 1-ին և 2-րդ ենթակետերով նախատեսված դեպքերում բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքները ապրանքատիրոջ միջոցների հաշվին ենթակա են վերադարձման կամ ոչնչացման:

46. Սույն ընթացակարգի 44-րդ կետի 3-րդ ենթակետով նախատեսված դեպքում բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքները ապրանքատիրոջ միջոցների հաշվին ենթակա են վերադարձման, վարակազերծման կամ ոչնչացման՝ համաձայն սույն ընթացակարգի 53-րդ կետի:

V. ԲՈՒՍԱՍԱՆԻՏԱՐԱԿԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹՅԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ ՆՄՈՒՇՆԵՐԻ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ

47. Բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքներից վերցված նմուշները լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձանց և / կամ փորձագիտական կազմակերպության կողմից ենթակա են փորձաքննության (այսուհետ՝ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի նմուշների փորձաքննություն) դրանց նմուշառման վայրում:

48. Փորձաքննության իրականացման նպատակով վերցված նմուշները պետք է լինեն փաթեթավորված և կնքված, որպեսզի մինչև փորձաքննություն իրականացումը ապահովվի նմուշների պահպանումը և դրանց գաղտնի փոխելու անհնարինությունը:

49. Բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի նմուշների փորձաքննության արդյունքները արտացոլվում են կարանտին բուսասանիտարական հսկողության (վերահսկողության) ակտում:

50. Բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի նմուշների փորձաքննության արդյունքների հիման վրա կազմվում է եզրակացություն կարանտին բուսասանիտարական փորձաքննության արդյունքների մասին, որը ստորագրվում է փորձագիտական կազմակերպության մասնագետի (մասնագետների) կողմից:

51. Անալիզների և փորձաքննության համար օգտագործված կարանտին հսկողության ենթակա ապրանքի նմուշները չեն վերադարձվում ապրանքատիրոջը և դրանց համար փոխհատուցում չի վճարում:

52. Լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձը, ելնելով փորձաքննության արդյունքներից, որոշում է բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքներում կարանտին վնասակար օրգանիզմների առկայությունը կամ բացակայությունը:

**VI. ՆԵՐՄՈՒԾՎՈՂ ԲՈՒՍԱՍԱՆԻՏԱՐԱԿԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹՅԱՆ ԵՆԹԱԿԱ
ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒՄ ԿԱՐԱՆՏԻՆ ՕԲՅԵԿՏՆԵՐՈՎ (ԿԱՐԱՆՏԻՆ ՎՆԱՍԱԿԱՐ
ՕՐԳԱՆԻԶՄՆԵՐՈՎ) ՎԱՐԱԿՎԱԾՈՒԹՅԱՆ (ԱՂԲՈՏՎԱԾՈՒԹՅԱՆ) ԴԵՊՔՈՒՄ
ԿԻՐԱՌՎՈՂ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ**

53. Եթե բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների զննման կամ ստուգազննման ժամանակ հայտնաբերել են կարանտին վնասակար օրգանիզմներ, ապա լիազոր մարմինը որոշում է կայացնում արգելել բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների ներմուծումը կամ մաքսային ռեժիմով դրա տարանցիկ փոխադրումը, եթե այլ բան նախատեսված չէ սույն ընթացակարգով:

54. Ներմուծվող սերմնանյութում (տնկանյութում) կարանտին մոլախոտերի սերմերի հայտնաբերման դեպքում կարանտին հսկողության ենթակա ապրանքն ենթակա է վերադարձման կամ ոչնչացման:

55. Բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքներում կարանտին վնասակար օրգանիզմներ հայտնաբերելու դեպքում բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների ներմուծումը կամ մաքսային ռեժիմով դրա տարանցիկ փոխադրումը արգելելուց հետո, լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձը ապրանքատիրոջն առաջարկում է իր ցանկությամբ իրականացնել ապրանքի վարակազերծում կամ ոչնչացում, եթե ապրանքի վարակազերծումը կամ ոչնչացումը թույլատրվում է իրականացնել սույն ընթացակարգի համապատասխան:

56. Եթե ապրանքի տերը հրաժարվում է իրականացնել ապրանքի վարակազերծում կամ ոչնչացում, կամ այն հնարավոր չէ իրականացնել, ապա

լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձը ցուցում է տալիս է ապրանքատիրոջ միջոցների հաշվին իրականացնել ապրանքի վերադարձ:

57. Ապրանքատիրոջ դիմումի համաձայն կարանտին հսկողության ենթակա ապրանքն ենթակա է վարակազերծման ապրանքատիրոջ միջոցների հաշվին՝ կարանտին բուսասանիտարական հսկողության (վերահսկողության) անցկացման վայրում ապրանքի վարակազերծման համար անհրաժեշտ պայմանների առկայության դեպքում:

58. Կարանտին վնասակար օրգանիզմներով վարակված ապրանքի դեպի վարակազերծման վայր տեղափոխելիս պետք է բացառվի կարանտին օբյեկտների տարածման հնարավորությունը:

59. Վարակազերծման արդյունքների համաձայն կազմվում է ակտ, իսկ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքներն ենթարկում են զննման:

60. Կարանտին բուսասանիտարական հսկողության (վերահսկողության) իրականացման վայրում բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքները ապրանքի տիրոջ ներկայությամբ և միջոցներով ոչնչացնում են այնպիսի պայմաններում, որ կարանտին վնասակար օրգանիզմները չտարածվեն, ինչպես նաև վտանգ չներկայացնեն մարդու առողջության և կյանքի, շրջակա միջավայրի համար:

61. Ոչնչացման արդյունքների հիման վրա կազմվում է ակտ:

62. Բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների վարակազերծման կամ ոչնչացման ընդունելի մեթոդները սահմանվում են Հայաստանի Հանրապետության կառավարության որոշմամբ՝ հաշի առնելով բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների տեսակը և կարանտին վնասակար օբյեկտները, որոնցով կարող է վարակված (աղբոտված) լինել այդ ապրանքատեսակը:

63. Բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի վարակազերծումը կամ ոչնչացումն իրականացվում է նման ծառայություններ մատուցելու լիազորություններ ունեցող կազմակերպության կողմից՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն:

VII. ԲՈՒՍԱՍԱՆԻՏԱՐԱԿԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹՅԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ ՈՐՈՇ ՏԵՍԱԿՆԵՐԻ ՆԵՐՄՈՒԾՄԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿ ԿԱՐԱՆՏԻՆ ԲՈՒՍԱՍԱՆԻՏԱՐԱԿԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹՅԱՆ (ՎԵՐԱՀՍԿՈՂՈՒԹՅԱՆ) ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

64. Կարանտին բուսասանիտարական հսկողության (վերահսկողության)

իրականացման ժամանակ բուսասանիտարական հավաստագիր չի պահանջվում՝ հետևյալ բարձր ռիսկայնությամբ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների ներմուծման համար՝

1) Հայաստանի Հանրապետության սահմանով տեղափոխվող փոստային փոխադրումներում, ինքնաթիռների, ուղևորական վագոնների, ավտոտրանսպորտային միջոցների ուղևորների, ինքնաթիռների անձնակազմի և վագոն-ռեստորանների աշխատողների ձեռքի ուղեբեռներում, պայմանով, որ նշված արտադրանքը սերմնանյութ, տնկանյութ կամ կարտոֆիլ չէ:

2) փայտե փաթեթավորման և ամրակցման նյութեր: Լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձը տվյալ բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների զննում կամ ստուգազննումն իրականացնելիս ստուգում է դրանց վրա միջազգային նմուշին համապատասխան հատուկ մակնշման առկայությունը:

3) բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքները, որոնք գտնվում են տրանսպորտային միջոցներում, և նախատեսված են այդ տրանսպորտային միջոցների անձնակազմի սնվելու համար՝ առանց տրանսպորտային միջոցներից դուրս հանել իրավունքի: Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գտնվելու ժամանակատահվածում տրանսպորտային միջոցներում կարանտին վնասակար օրգանիզմներով վարակված պարենային մթերքի պաշարները լիազոր մարմնի պաշտոնատար անձի ցուցումով պետք է վարակազերծվեն, ոչնչացվեն կամ կապարակնքվեն հատուկ պահեստային տարածքներում Հայաստանի Հանրապետության տարածքում տրանսպորտային միջոցի գտնվելու ժամանակահատվածում (պահեստ):

65. Լիազոր մարմնի կողմից բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքնի խմբաքանակի ներմուծման կամ մաքսային ռեժիմով դրա տարանցիկ փոխադրման արգելելի համար հիմք չի հանդիսանում, եթե այդ ապրանքնի զննման կամ ստուգազննման ժամանակ հայտնաբերվում է՝

1) վահանակրի կարանտին տեսակներ պարունակող պտուղներ.

2) բուսական յուղերի և ձեթերի անջատման արդյունքում ստացված կարանտին մոլախոտեր պարունակող քուսպ և այլ կարծր թափոններ (բացառությամբ կարանտին վնասակար օրգանիզմ՝ *Striga spp*), պայմանով, որ դրանք հետազայում կուղարկվեն այնպիսի կազմակերպություն, որտեղ իրականացվում է սերմերի զրկում կենսունակությունից.

3) կարանտին օբյեկտներով (կարանտին վնասակար օրգանիզմներով) վարակված բուսասանիտարական հսկողության ենթակա այլ ապրանքները, եթե այդպիսի ապրանքի ներմուծումը թույլատրվում է այն տարածք, որտեղ գտնվում են ներմուծվող ապրանքերի ստացման վայրը, իսկ այն դեպքում, երբ ներմուծվող

բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքները ենթակա են մաքսային կարգով տարանցիկ փոխադրման՝ ապա առաքման վայր:

66. Արգելվում է կարանտին օբյեկտների (կարանտին վնասակար օրգանիզմների) մուտքը Հայաստանի Հանրապետության տարածք, բացառությամբ լիազոր մարմնի կողմից թույլատրված դեպքերում գիտահետազոտական նպատակների համար ներմուծման:

**VIII. ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻՑ
ՔՈՒՍԱՍԱՆԻՏԱՐԱԿԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹՅԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԻ
ԱՐՏԱՀԱՆՈՒՄԸ ՈՉ ԵՎՐԱՍԻԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄՈՒԹՅԱՆ ԱՆԴԱՄ
ԵՐԿՐՆԵՐ**

67. Եթե ներմուծող երկրի բուսասանիտարական պահանջների համաձայն համապատասխան բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքները պետք է ուղեկցվեն բուսասանիտարական հավաստագրով, ապա նշված բուսասանիտարական հավաստագրերը տրամադրվում է լիազոր մարմնի կողմից:

68. Եթե ներմուծող երկրի բուսասանիտարական պահանջներին համապատասխան Հայաստանի Հանրապետության սահմանով անցնելու ժամանակ լրացել է բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքների խմբաքանակի համար տրված բուսասանիտարական հավաստագրի գործունեության ժամկետը, ապա լիազոր մարմինը ապրանքի ստացման վայրում ապրանքատիրոջ պահանջով առանց բուսասանիտարական միջոցառումներ իրականացնելու արտահանվող ապրանքների համար լրացվում է նոր բուսասանիտարական հավաստագիր:

69. Այդ դեպքում կարանտին հսկողության ենթակա ապրանքի տվյալ խմբաքանակի համապատասխանության պատասխանատվությունը ներմուծող երկրի կողմից սահմանված պահանջներին դրվում է ժամկետանց բուսասանիտարական հավաստագիր տրամադրած երկրի լիազոր մարմնի վրա:

70. Այն դեպքերում, երբ ներմուծող երկրի բուսասանիտարական պահանջներով թույլատրվում է և (կամ) չի կարգավորվում կարանտին հսկողության ենթակա բեռի ներմուծումը, որն աղբոտված է կարանտին հսկողության ենթակա մոլախոտային բույսերով, ապա Հայաստանի Հանրապետության տարածքից նշված ապրանքի արտահանումը չի արգելվում:»:

Հոդված 7. Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակման օրվան հաջորդող տասներորդ օրը: